Ecc 2,7-8

qui fuerunt ante me in hierusalem. Co
acerua mihi argentū & aurū & sub
stantias puntiarū ac regum. ℣. u.

Feci mihi cantatores & cantatri
ces & delicias filiorū hominū.
scyphos & urceos in ministerio. adu
na fundenda. & sup gressus sum.
opibus omēs qui fuerunt ante me
in hierusalem. sapientia quoq; p
seuerauit mecū. Omnia que desi
derauerunt oculi mei non negaui
eis. nec phibui cor quin omni
uoluptate frueret. & oblectaret se
que ꝑ patientiam. Et hanc arbitra
tus sum partem meā si uteret la
bore meo. Lectio .iii.

Cumq; conuertissem ad uniuersa
opa quę fecerant manus mee & ad

Ecc 2,8-10

bus desudauerā.
tatem. & afflic
chil ꝓmanere
contemplandā
; & stulticiam.
. ut sequi possit
Et uidi quia tan
nia stulticiā. qā
ebris. sapientis
& stultus in tene
lidici quod un
nitenebris. & dixi
nus & stulti &
o in eritt & ꝓdest
ientie dedi opam.
incorde ℣. uu.

Ecc 2,11-15

Ecc 2,16-18

um. & futura tempa oblivione cuncta
pariter opient. Moritur doctus simiter
ut indoctus. & idcirco taduit me in
te mee uidens mala inmissa ee sub
sole. & cuncta uanitas & afflictionē
spūs. Rursus detestatus sum omem
industriā meā. & que sub sole labo
rauit. Quid ꝑderit homini de
cunctis labore suo. & afflicti
one spe. qua sub sole cruciatus est.
Cuncti dies eius doloribus & erum
nis pleni sunt. nec p noctem mente
requiescit. & hec ñ uanitas est. Non
ne melius est comedere & bibere
& ostendere anime sue bona de
boribus suis. Et hoc de manu di
Quis ita uoluptabur & delicias aff
ut ego. Homini bono in conspectu
suo dedit ds sapientiā. & scientiam
letitiā. peccatori aute dedit afflictio
nem & curā. supfluā. ut addat & con
gregет & tradat ei qui placuit deo.
sed hoc uanitas. & cassa sollicitudo

Omnia tempa ℣. uu. mentis.
tempus habent & sua spacia.
transeunt universa sub sole. Tempus
nascendi. & tempus moriendi. Tem
pus plantandi. & tempus uellendi.
quod plantatū est. Tempus occidendi
di. & tempus sanandi. Tempus edi
ficandi. & tempus destruendi. Tem
pus flendi. & tempus ridendi. Tem
pus plangendi. & tempus saltandi.
Tempus spargendi lapides. & tem

Ecc. 2,22-25

Ecc. 3,1-5

Paderborn, Generalvikariat, Fragm. mappe Corvey

Eccl. 2, 1-11
Lectiones in fer. IV post dominicam II
mensis Augusti

hanc nullitatē cepto. aliquando uero mita
tullo. ut ea nesciebat. audiat. et tamen
adhuc supbiens atq; contemptiens aut
dolore cōpuncta redeat. aut beneficii
s deiecta. malū qđ fecit erubescat.
Sed quia ultionis siue tempus mi
nime cogitat. illis in extremo ui
te inimicis tradet cū quibus in eter
no iudicio damnationis ꝑpetue
societate colligat. sicut scriptū est. cū
electo electo amicissario tuo. ad principē
inimicū da operam liberari abillo. ne
forte tradat te iudici. et iudex tra
at te exactori. et exactor mittat te
carceri. Delinquisti quippe nr in
est tempo di contrarius nris car
nis desideriis impiissimi uita.
ipsa libertate. qui ꝑcepit eius
uoluntati obedire. Alioquin adversari
iudici. iudex tradet te exacto
ri. qua seuitione dnī. contempto
res peccatorū tenebit. inexami
nate iudici. Quē iudex exactori tra
det. qua immanissimo spū. adul
terium tibi facere ꝑmittit. ut cōpulsa
anima. ipsa ad pena decor porte exi
gat. que ei culpā sponte consensit
Exactor mittit incarceri. quia pma
ligni spūs in inferno retrudit. quo
nemo de iudicio. veniat. ex quo
nā inferni tenebris simul. et ipse
cruciet. Completa ꝑditione ciuitatis.
dei. a nostra pecunia. anime similiter
tradetur. primus subdit. Et

be fideli. uita religiosorū. Et sepe non
nulli. religionis habitū. sumunt. et
diu sacrorū ordinū locū ꝑcipiunt.
sancte religionis officiū. incōmerta
ū terrene negociationis trahunt.
Vendentes quippe in templo sunt. qui
hoc qđ quibusdā iure cōpetit. ad ꝑ
mū largiunt. Justiciā uendere est.
hanc. ꝑ primū acceptione seruare. Et
mentes uero in templo sunt. qui diu
hoc ꝑsoluere. ꝑximo qđ ultū est. no
lunt. diuq; rem iure debitā facere
cōtemnunt. Dato. primus patronus
ꝑmio emunt peccatū. Quibus bene
dicit. domus mea. domus oationis
est. uos autē fecistis illā spelunca
latronū. qua diu non numquā pū
si homines locū regiminis tenent.
ibi malicie siue
ubi nnuifficare
siue intercessione
quoq; et domus
conscientia. fid
ulesione. ꝑxim
ꝑfert. quasi insi
sident. et simpli
cunt. quando
sunt. lesiones gl
dificatu m
domos. pla
hortos et pomeri
ti generis arbori
michi piscinas
rem siluā lignor

Luc 12,58

Matth 21,13

Ecc. 2, 4-6

Paderborn, Generalvikariat, Fragm. mappae Corvey

Paderborn, Generalvikariat, Fragm. mappe Corvey

Beda, Super parabolas

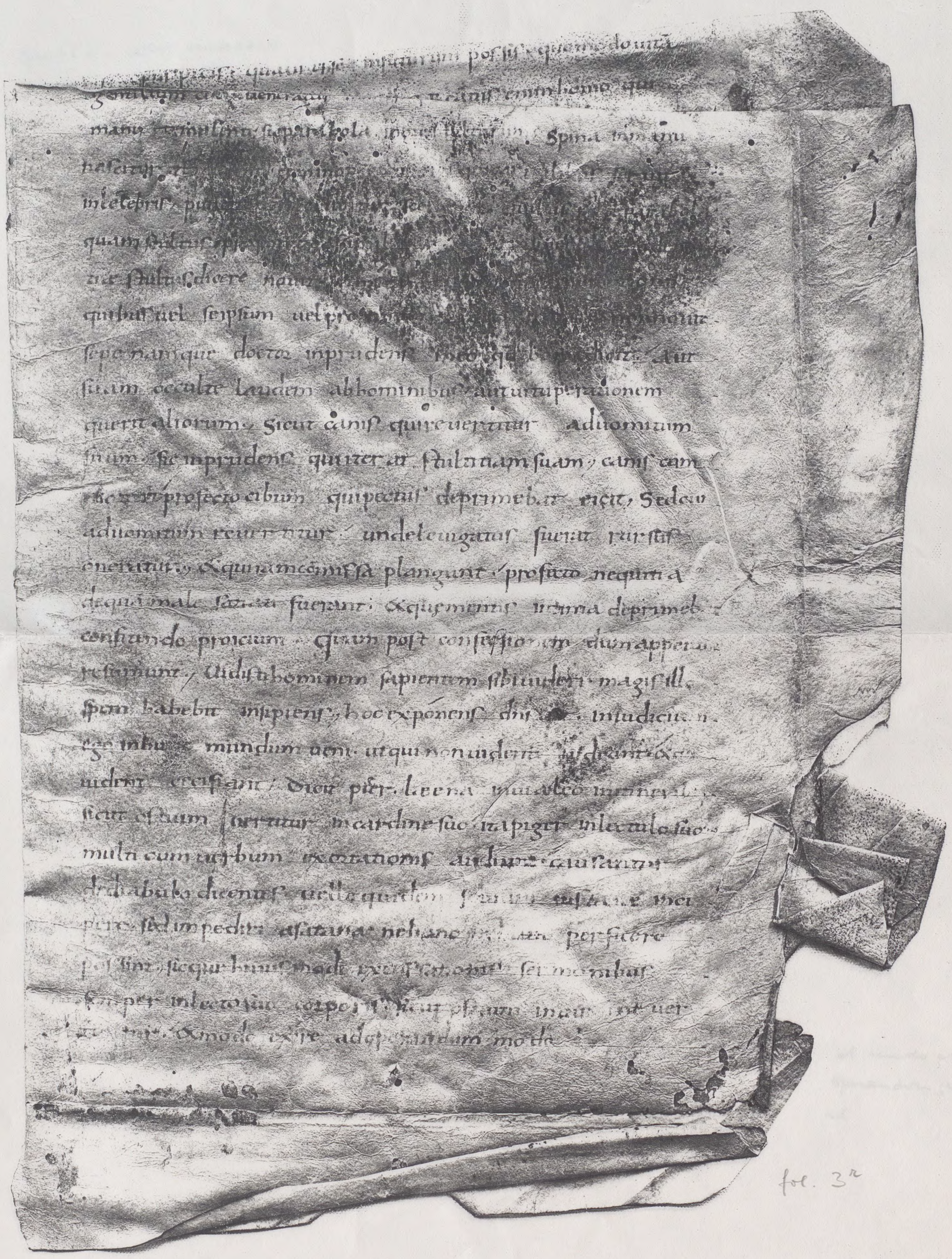

fol. 3r

Beda, Super parabolas III c. 26, PL. 91, Sp. 1076 C - 1017 A

Paderborn, ~~Fra~~ Generalvikariat, Fragm. mappe Corvey

gentilium cultu veneratur

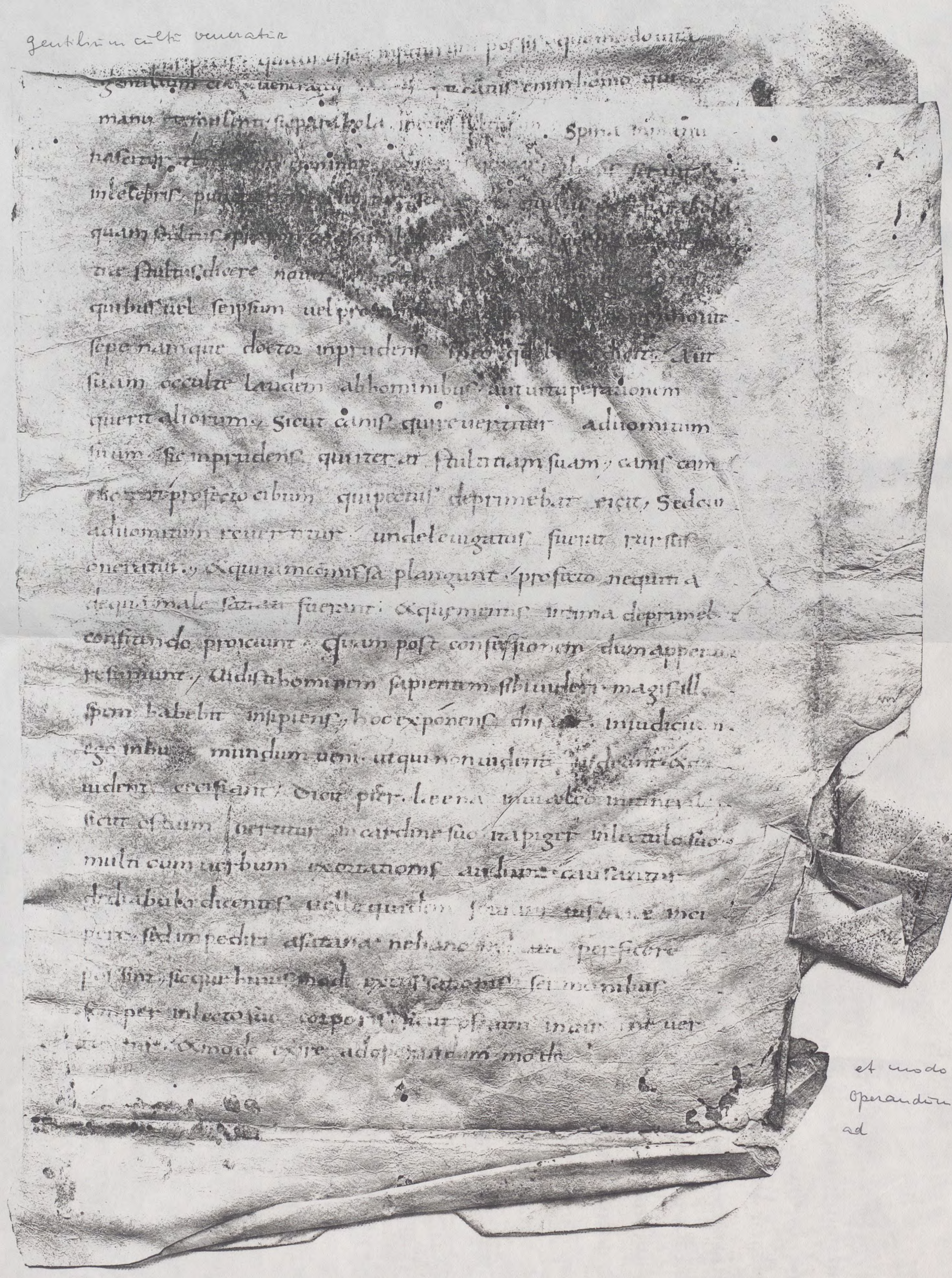

et modo exire ad
Operandum, modo
ad

fol. 3r

Beda, super parabolas Salomonis III c. 26, PL. 91, Sp. 1016 C - 1017 A

fol. 1v

Beda, Super parabolas III c. 23, PL. 91, Sp. 1007 B-D

fol. 2r

ebd. PL. 91, Sp. 1007 D - 1008 A

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.-mappe Corvey

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey fol. 4v

Beda, Super parabolas III c. 27, PL. 91, Sp. 1018 A – C

Beda, Super parabolas III c. 26, PL. 91, Sp. 1016 C – 1017 A

fol 3r

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

Beda, Super parabolas
= c. 24

fol. 2v

[illegible] cap[illegible] [illegible]ma. [illegible]ra sapr coedaustorum; quę nonnisi ploe
[illegible]ma sapientiae dominum[illegible]rum replentur; uerba pien[illegible]s
& fortis e. cur hęc rebultus & alidas [illegible]ormis
as & sapie se; omnis aut sapiens & fortis esse dicendus e; qua
& sic oportuit in beatus e, ut sit sapientia omni fortis aduer
sam ideo uobis certamina imeat; & celsa stulto sapientia
importa non aperiet os suum; non potest stultus ad sapientia
adtingere; alu[illegible] enim habeo q[illegible] in finis uitę uirorum; qui &
si impsenti aliquid sapere putat importuna men cum uis
ide[illegible] ingressu uitae huius inuenit nihil fuisse quod sapuit;
qui cogitat male facere stultus uocabitur; nec putauit stul
tum aestimandum fuisse cum quem hebetem tardum q[illegible]
ingenio uideret; palam ostenat gille stultus sit uocandus
qui uel incogitatione peccati suggestionibus consentit; tam
& si actum ingenio uidetur deesse; non tamen ille qui ea habet
sed sua parte ea tam imperiti q[illegible] discere possunt exemplenire
dis posuit; ut dispereuentis lassis inde angustię in mutuo sur
sorrituderua; nihil & cerebrius dispensatione q[illegible] qui habuit
& in generalibus huius uitae laboris [illegible]bu & q[illegible] mysteriorum
in fidei examine constantia sorrudinis pdit; eruere
quid ueniunt ad mortem & quia rabuntur admittere
liberare necesse est; potest mihi & capi; eruere est qui adhere
nas deprimuntur; rectam fidem p[illegible] in do liberalibus
perum exemplamenstrando eos qui a male uientibus
[illegible]rbolus rabuntur admittere, sed & si quos incertamine

[illegible]ma se; Alioquin idem [illegible]
quinuocant Ille possum, [illegible]uenter pupillorum
parentula nomine illi consignari; de quibus dns ait; uide
nolite [illegible]dem nari unum de pusillis istis; quum mea credum dico
enim uobis quia angeli eorum in caelis semper uident faciem
mei qui in caelis est; quorum agros & terminos quia angeli
hoc est qui conuersationem eorum bonum inquirendo lese
iudicium dni non euadit; non aemulet cur eorum peccatis
sedinta mortem esto tu adie q[illegible] habebis spem innouissimo
& prestulatione tua non auferetur; si tu adie idest eo tem
pore quo in saeculi huius luce consistis & peccatorum tem
plautare & dnm timere satageris; habebis spem beatę re
surrectionis innouissimo; hoc est cum huius uitae finem per
ueneris ipso adtestante quia; esto fidelis usque
ad mortem & dabo tibi coronam uitae; Nolite esse inconui
uiatores neq; in comessationibus eorum qui carnes aduescendo
conferunt; carnes aduescendum conferre est in conlocu
tione derogationis uicissim proximorum uti dicere; de
quorum poena mox subdunt; qui uacantes potibus &
test symbolum consumentur & uestibus pannis deorna
symbolum grecum nomen est & inter pretatur conlatio; est
conuiuia sermonum sicut in consilius solet & pecuniarum
siue aliarum rerum ut ipsi nunc locus docet; potibus ergo
uacant qui de ob propria alienis uitae se tenebrarum symbo
uero dare est sicut unus quisq; sol & pro parte sua cibos ad
uescendum; ita in consolationem & curationem uerorum.

Paderborn, Erzbischöfl. Generalvikariat
Fragm.mappe Corvey

Pl. 91, Sp. 1008 B-D

Beda, Super parabolas II c. 23
TL. 91, Sp. 1006 D - 1007 A

ebd. auscultand Sp. 1017 C – 1018 A (... manifestata corruptio praefertur, qui absque ulla contradictione melius est)

... praetatibus nunquam desistunt. Sapientior sibi ... videtur – aliquando de futuro tempore quia etsi hodie te domino

Beda, super parabolas III c. 26-27, PL. 91, Sp. 1017 A – C

Paderborn, Generalvikariat, Fragm. mappe Corvey
Fragm. 2.

Corvey Fragm. 2.

Komm. zu Num.

Komm. zu Lev. 26-27

8v

Fragm. 2.

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

Lev. 11, 3

Omne quod habet divisam ungulam

vade bene
Gen. 1, 31

ungulam non
dividet
Levit. 11, 5 6

Paderborn, Generalvikariat

Fragm. Corvey 2

Komm zu Lev. 11, 3-7

x filius phadassur → Num. 1, 10
2, 20
7, 54
7, 59
10, 23

Lateinisch
Komm zu Num.
1, 10 ff

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey Fragm. 2

Prov. - Ecclesiastes

Prov. 27, 14 → vere praedi Donacke ... 2 Par. 36, 15

sluitur apparuerit Prov. 30, 32

ut distentantur Eccl. 3, 10

Locutio Eccl. 10, 18

Korrm. 70: Hieronymus, Prol in Pentat + Gen. 1-2

Corvey Fragm. 2

Eccl. 12, 5?

Qui vicelebat 1. Par. 2, 52

Viri memoratu 1. Par. 4, 22

Ono- eius 1. Par. 8, 12

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

Eccles. +
Komm. z. 1. Paralip.

Komm. z. Hieronymus, Prol. in pentateuchon

Baruchias (Barsaraz) –

VERFILMT 1974

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

Komm. zu Matth. 26-27

De nominibus locorum

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

1v

Veniebat anno quinto decimo imperii Tyberii cesaris pro
in deam tetrarcha autem Herode cxc. = Luc. 3,1

De nominibus locorum

Variant. zu Luc. 3 - 22 + Joh. 1, 14 - 2, 8

Pa derborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

Fragm. 2,

Og rex Basan. Num. 21,33

D v

manib. coaevd. sec. XII. 2/3

Komm. zu Num 5 f. + 21 ff.

Unde dicitur "Super flumina babylonis" et cet Psal. 136,1

Komm. zu Num.

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

Corvey Fragm. 2,

Komm. zu Num.

3. J. v. c. : Deor → Num. 22,5

Komm. zu Num.

farina ordiacea = Num 5,15

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

Fragm. 2

Komm. zu Num.

Filia arum clangent
= Num. 10,8

Tubae argenteae →
cfr. 10,2

Komm. zu Num. 21

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

Corvey Fragm. 2

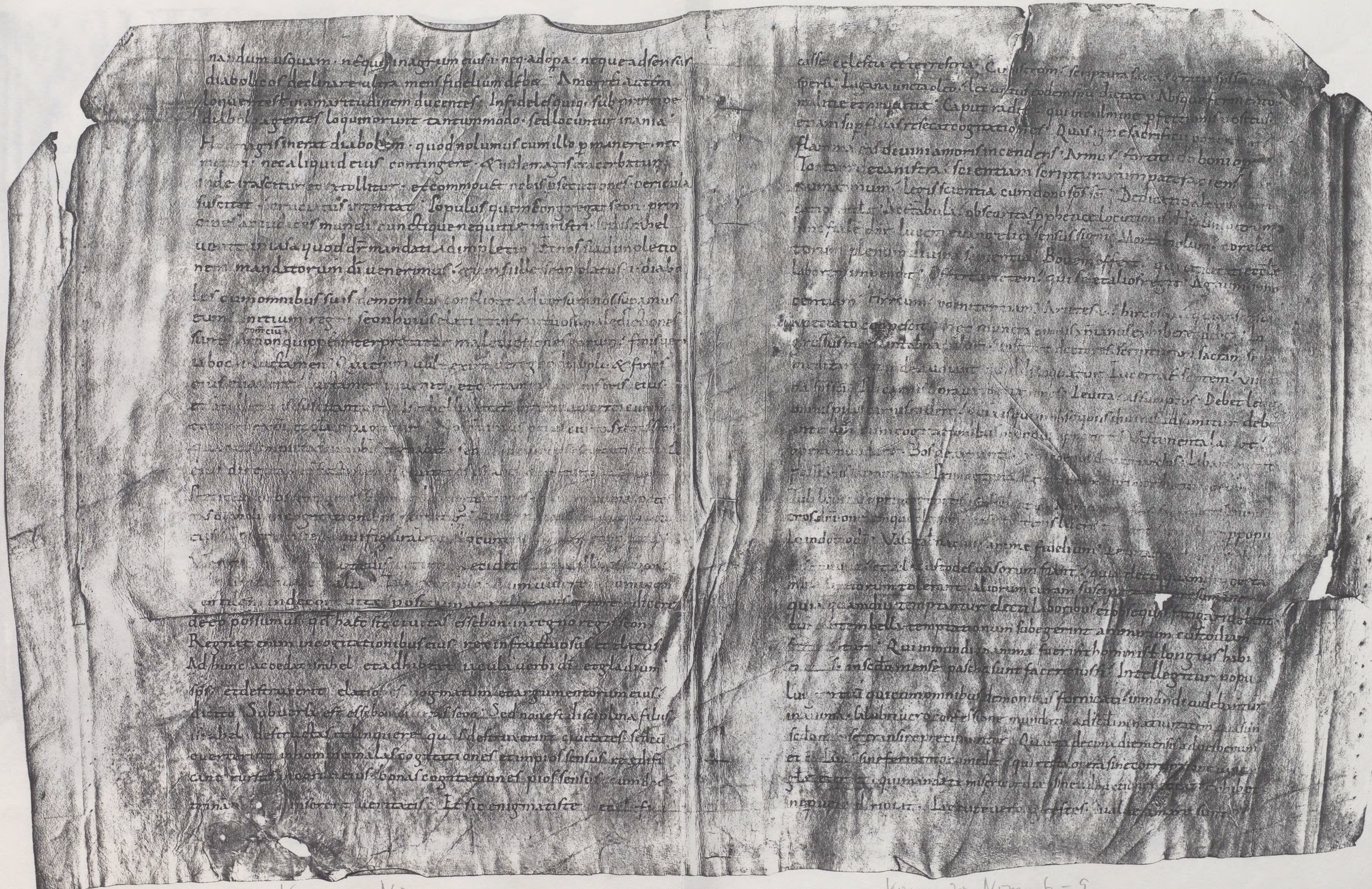

Komm. zu Num.

Komm. zu Num. 6–9

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

dño auch → Exod 28 ||.

explorotorum viam Num. 21,1 dño obijans 21, 2

hic declaronemus

Jol/Jolom ? Deut. 11, 30

sollicitans fratrem Deut. 24, 7

Komm. zu Numeri + Deut.

Paderborn, Generalvikariat, Fragm.mappe Corvey

vino scō h:o = Deut. 33,8

fomore = Hieronym., Praef. in Jos. ; mortiferos sirenarum cantus = ebd. ; incantato ebd.

portabatque Aaron Exod. 28,12 (+ 29 + 38)

Catenule Ex. 28,14 (39,15)

Scorpiones Deut. 8,15

capulem Iud. 3,16?

Comm. zu Deut. - Josua (einschließl. Hieronymus' Praefatio) - Judic. - Lev.

Comm. zu Exodus

Sakramentar- od. Missale frgm.
28. + 29. August (S. Hermes, S. Augustinus, S. Sabina, Decollatio s. Johannis baptistae)

Hermes 28. Aug.

Paderborn, Generalvikariat, Fragmentemappe Corvey

Selma 29. Aug.

gra helmwardi abb. omib; fidelib; xpi tam psentib quam futuris
oculis ante & retro deferbunt. Hec nimirum nos admonent inomib; actio
in futurum prudentie oculos extendere. Qua enim incerte mutabilitatis
necessariu ualde uidet. qcqd psturu tam psentib qua sequacib nris agit
tatis firmis quantu imbecillitas nra patit roborare ac munire studeam a
erubescat nec uereat euellere statuta maiorum. ideirco utile uidet ut dilu
Queda nobilis matrona Lucia nomine. igne diuini timoris & amoris accen
uenit ad locu nrm. idest helmwardense ecclam in honore beate dei genitri
expetens fraternitatis nre societate & orationum nrarum communione. Sigt uoti cop
Sigefridi prepositi & Athelberti heredu scilicet suor. tradidit ecclie nre impetr
cipiis Wanthelmo. Auerhardo. Rotheregero. q cu omib utilitatib; adeande u
genti. Ipsiusq date sr ei due prbende interim & xx mald & duo porci fin
audite ecclie. laici u Henric com aduocati ecclie nre filii ottonis ducis Colm.
nobilis declinaueritte. Ministeriales aute ecclie Bernhard dekalden. Alueri
Asselin. Athelrad. Reinwardi & alii multi. Hec ideo facta est anno dom in
Sed qa cade nulla infra triennos diocesanos facta est. non ociosu iu
dicare; eius auctoritatis confirmatione sup eande traditione expetere. qa
unde archiepm. benigne abeo susceptu fuit. & data sandi copia. omne serie
traditione que sme alicui psone reclamatione facta est auctoritate sua co
anno beati Petri principis apli. qua sue auctoritatis uinculo eande trad
ri uel ordini ea psumat rescindere. Qd si aliquando qd absit ipsius fa
tro que offendit etiam ali se nouerit esse dapnandu. Hanc aute paginam pre
lii tribus & donatione ecclie nre peuenit

Paderborn, Generalvikariat Arch., A. Thietmari v. Helmarshsn. 1089, Liniebom Nr. 9

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS · PADERBORN ·

ib quam futuris.

momib: actionib nris demonstrata. plena
mutabilitatis morbo fere o[mn]i mo[n]. alii corrupti grauit laborat.
acib nris agit reporib. id aduersis astutas querelas superuenturę posteri
re studeam astipulationib. qua[m]. ferug; temeraria psumptio minorę nec
uideat ut diligenti sollicitudine [illegible]io, pueniat quantu possibile e, pudeat.
amoris accensa. & fce religionis [illegible]antula cuiq; opinione repsa & illecta.
ate di genitricis ma[r]ie fciq; sce principis aplor specialit dedicatam.
git uou copos effecta. sogatu filii sui Lothungi & essensu reliquor filior
e nre imperitate ulla que dicit [illegible]heuuardeburch cu ecclia & trib: man
ib; adeande ulla punemb. precepit abeade ecclia nra xx marcis, pbati ar-
duo ponu singulis annis quo aduexit. huic traditionis testes sunt omes hrs
f duci. Colmarn com de Richenbach. athelbt de Couuenb. Haold[us] q[uo]da
alden. Alueric demuthen. herbt dewilmereshen. Desselmuaid a Remb[er]
anno dom incarnat. octt. lxxxx. viii. indict. xii.
non ociosu ruru est nobis donu athelbtu mogontiensis ecclie archiepm ad
expetere. qa sortasse auctorita nra uideret mu[n] posse ualere. git adeunte
ia. omne serie huius negocii cora[m] exposuim humilit depcamur. ut eande
ortate sua confirmare dignaret. Qui pcib nris patna pietate annuens. tam
eande traditione confirmauit. ut nulla deinceps psona cuiuscuq; dignita
bsit ullu facere teptauerit. anathematis uinculo se innodatu. & abeato
e pagina, prestimonio scribi fecim. ut posteros nros non lateat qualit ide

Paderborn Generalvikariat Arch. Limeborn Nr. 9 : A. Thietmar v. Helmarshausen 1089

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS · PADERBORN ·

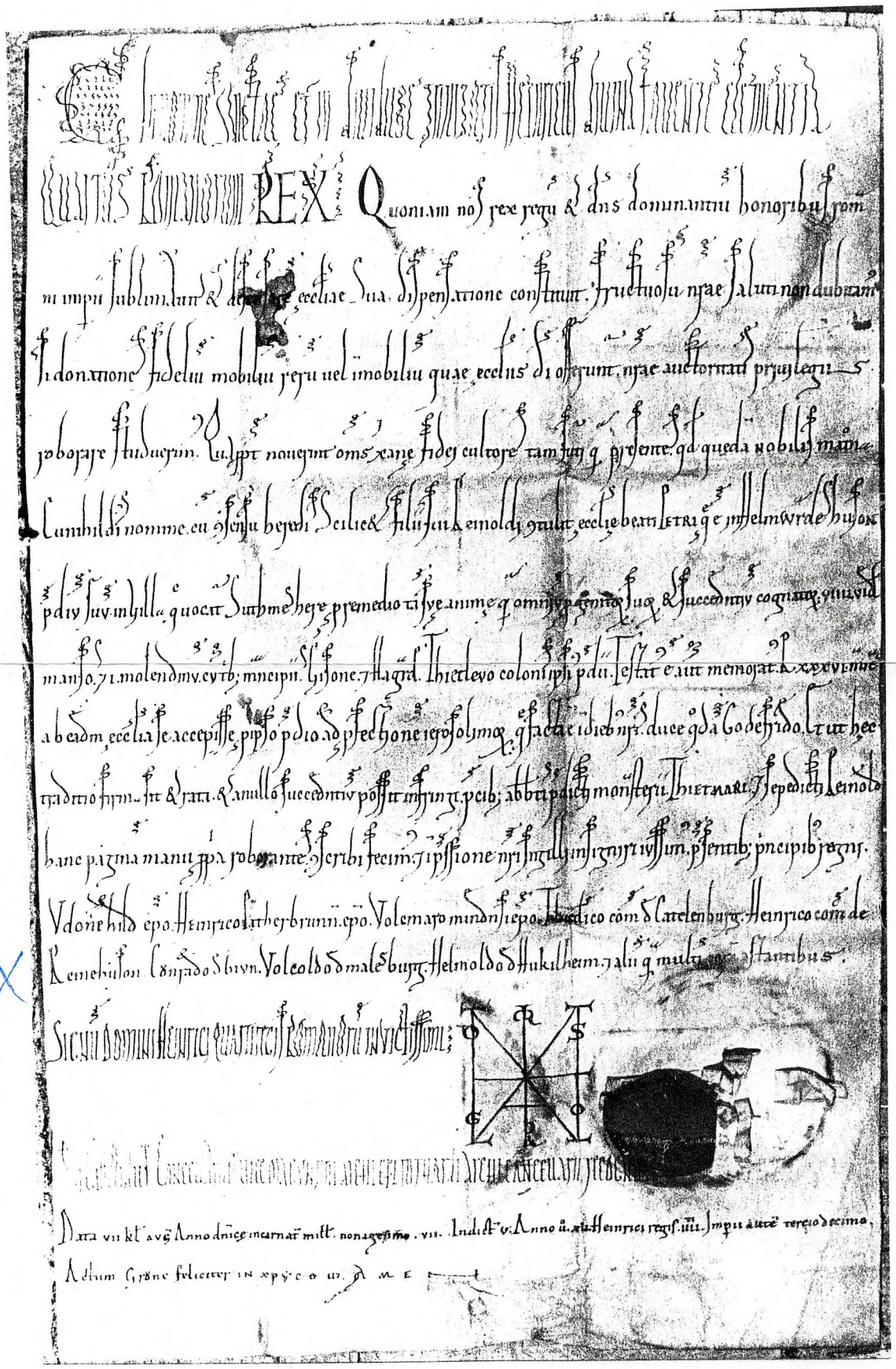

Padeborn, General-Archiv, DH IV, 457

uolumus omibus xpi nris fidelibus. tam futuris quam presentibus. qualiter nos. causa dī. &
nrorumq; parentū. immo & pro dilectione clauigeri regni celorum. & etiā digno intuitu. & humi
BABENBERGENSIS epi. BVRCHARDI monasteriensis epi. VDONIS uenerabilis hildenesheimensis eccle
nrorum fidelium. eccle dī inhonore beati PETRI principis aplorum constructe inloco qui dicitur HEL
antecessorū regū uel imperatorū temporib nris tempore successorūq; nrorum quo diu durabit selm adquirenda
alio rationabili modo. per hanc preceptale paginā concessimus. ac iure ppetuo possidenda. regia mandauit fir
persona. magna uel parua cuiuscunq; sit ordinis uel officii audeat in dictam eccliam aliqua arte molestare u

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS • PADERBORN •

H. V. 1. Holtmanlaan

Publikation Gesellschaft Ant.; SH z. I. Hälfte 11. Jh.; Signatur Nr. 13

Data · vii · Kl · Aug · Indic · xiiii · Anno ab incarnatione domini · m · c · vii · Regnante henrico · v · rege Romanorum anno · iii · ordinationis eius · viii · [illegible] · [illegible] · [illegible]

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS • PADERBORN •

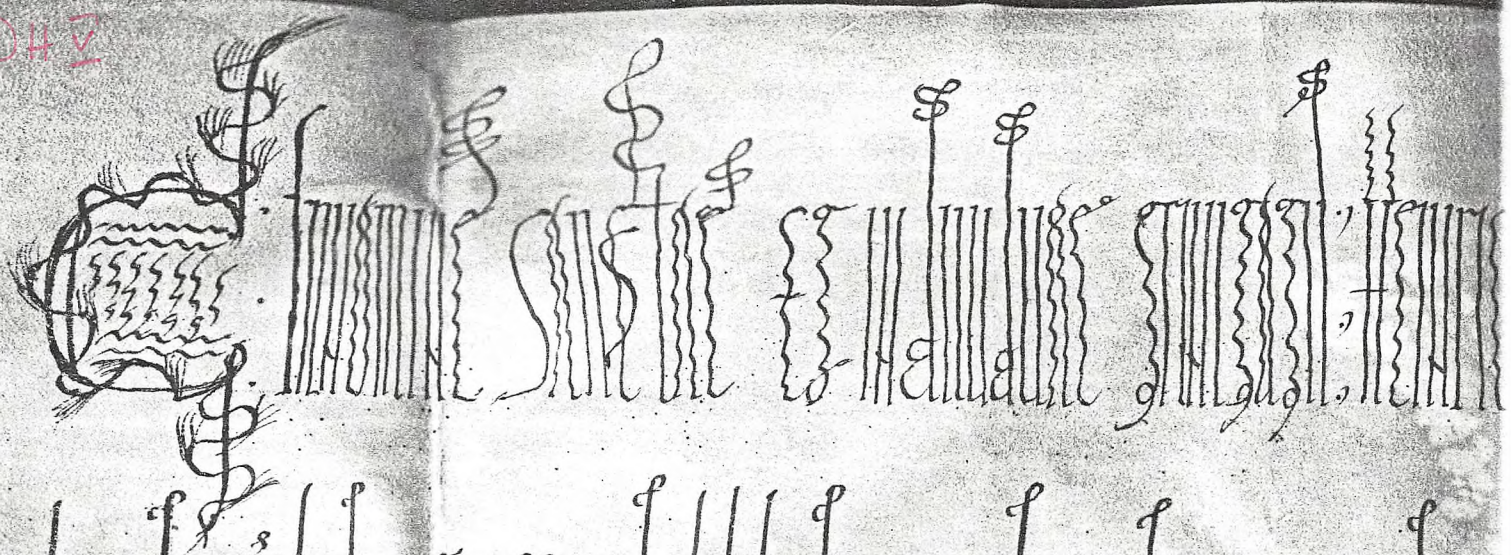

uolumus omibus xpi nris fidelibus. tam futuris quam presentu

nrorumq; posteris. immo & pro dilectione clauigeri regni celorum. &

BABENBERGENSIS epi. BVRCHARDI monasteriensis epi. VDONIS uc

nrorum fidelium. eccle di in honore beati PETRI principis aplorum co

anteceſſoru regũ uel imperatoru temporib nris q; tempore ſucceſſoruq; nrorum

alio rationabili modo. per hanc preceptale paginã concessimus. ac iure ppetu

persona. magna uel parua cuiuscunq; ſit ordinis uel officii audeat in dictam

ſed p omia & inomib ex regali concessione utatur ppetua libertate. Vt a

inde aura conſeruata. & manus propria corroboratione impressione nri seg

St. 3017

1107 VII 26

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS • PADERBORN •

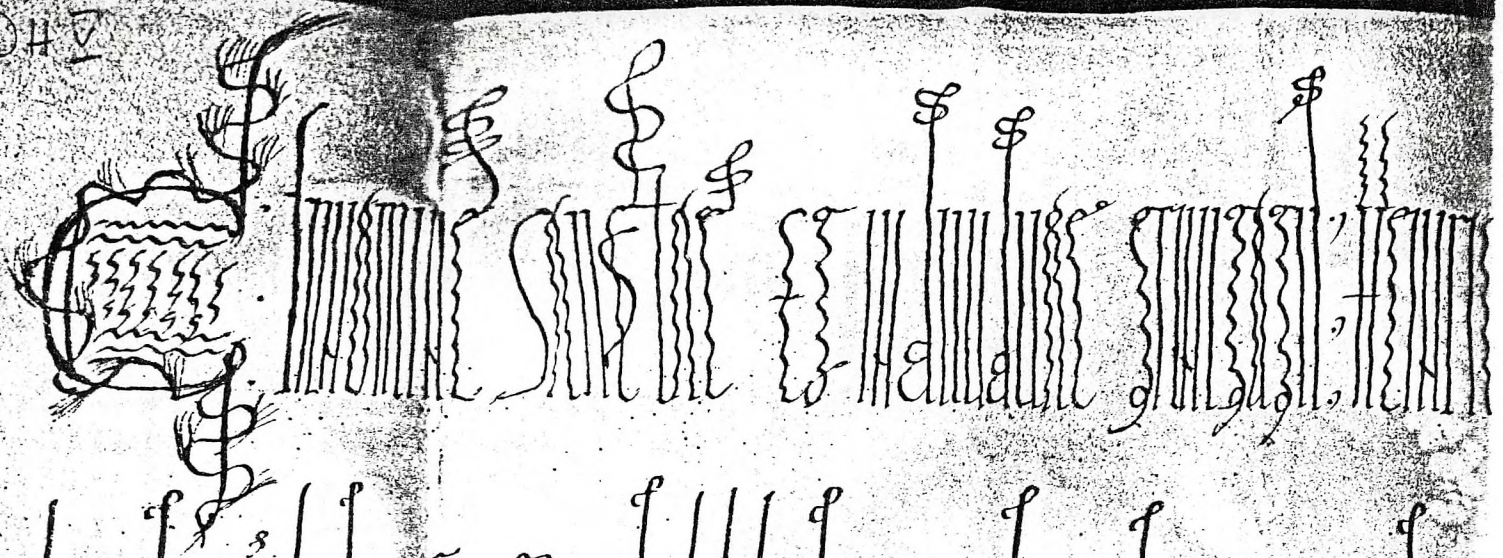

uolumus omibus xpi nrīq; fidelibus. tam futuris quam psentī
nrorumq; patenti. immo & pro dilectione clauigeri regni celorum. &
BABENBERGENSIS epi. BVRCHARDI monasteriensis epi. VDONIS ut
nrorum fidelium. eccle di in honore beati PETRI principis aplorum co
anteceſſorū regū uel imperatorū temporib nrīq; tempore ſucceſſorūq; nrorum
alio rationabili modo. per hanc preceptale paginā concedimus. ac iure ppetuo
persona. magna uel parua cuiuscunq; sit ordinis uel officii audeat in dictam
ſed p omnib egregii concessione uiuat ppetua libertate. Vt a
nde cura conſeruet. manu propria corroborauit. impressione nri sig

DH V

quam presentibus. qualiter nos. causa di. & pro felici stabilitate pa

ni celorum. & ea digno intuentu. & humili peticione nrorum dile

epi. VDONIS uenerabilis hildenesheimensis ecclie pontificis. LIVDIGERI d

xpi apl̃orum constructe inloco qui dicitur HELM WARDESHVSON mu

cessorũ nrorum qui diu dubitet helm adquirenda sibi siue per precaria. siue

ius. ac iure ꝑpetuo possidenda. regia maiestate firmauimus. Dedimus quoq; p

ueat in dictam eccliam aliqua arte molestare uel inquietare. uel tributa u

libertate. Vt aute huius nre pietatis concessio abomibus credatur. & stabili

ri sigilli insigniri iussimus.

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS • PADERBORN •

Abb. 2 (hiervon Cliché machen!)

OTTO DEI GRATIA REX

Omnium fidelium

et pro felici stabilitate regni nri. et obtentum remedium animę nrę

ac petitione nrorum dilectorum principum. OTTHONIS. uidelicet

palatini. LIVDIGERI ducis. HERIMANNI comitis. et aliorum multorum

[illegible] WARDESHVSON omnia bona. tam prędia. quam cętera adquisita nrorum

a sibi siue per precaria. siue per empcionem. siue per oblationem. uel quolibet

modum. Decimus quoq; precepti stabilitate regio more. ut nulla deinceps

uel inquietatio. uel tributi unde. uel aliquod regale seruitium exigatur.

hominibus cedatur. et stabilis et inconuulsa omni tempore permaneat. hanc

Landesarchiv Generaldirektion Archiv

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS • PADERBORN •

HENRICUS DEI GRATIA REX

Omnium fidelium sanctae et uniuersalis ecclesiae tam presentium quam futurorum. Quia pro fidelium stabilitate regni nri. et obtinendo remedio animae nrae. et precibus nrorum dilectorum principum. OTTHONIS. videlicet pontificis. LIUDIGERI ducis. HERIMANNI comitis. et aliorum multorum. MWARDESHUSON. et aliis bona. tam praedia. quia ceteta adquisita nrorum fidelium sive per precaria. sive per emptionem. sive per oblationem. uel quolibet modo. Decimus quoque praecepti stabilitate regio more. ut nulla deinceps uel inquietatio. uel tributi unde. uel aliquod regale servitium exigere. hominibus ecclesiae. et stabilis et inconuulsa omni euo permaneat. hanc

Paderborn Generalvikariat Arch.
DH I 1107
Urkunden Nr. 13

Paderborn Generalvikariat Ard., Dep. III 190 (Limiturkunden Nr. 7) 1033 Juni 20 f. Helmwardshusen.

nn xpi q. nacuu tam p̄sen̄ quam & futura comperiat turbe quatter nos ob interuentu ac p̄cione dilectae co

mitis Hermanni comitis nec non & nacuu [illegible] maxime u ob amore dⁱ Nonni ecae Helmwardeshusen

licentiam potestate in eode loco Helmwardeshusun dicto in com Bennonis com & in pago angeric to faciendi

theloneum accipiendi ibiq totau publicae functionis negotiu decreuimus colendum Unde imperiali iubemus pot

eunter & redeunter talem pacem talem iustitiam obtineant quale illi detinent q moguntie colonie & trutmanne ne

gre aut infringere p̄sumant de mercatu cui ia dicta functione moneta banno & theloneo inpu truchsim memorato

[illegible] inde [illegible] manu corroborata sigilli nri impressione iussimus insigniri

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS
PADERBORN

Limeburg Nr. 11

In nomine ꝺ̃ce et indiuidue trinitatis. Henricus ipsa gratiante. ꝺ̃ce paderburnensis ec
cunctis ecclie xpi̅q; fidelib; nos penitentia peccatorꝫ nostrorꝫ. et spe future retributio
in honore dni saluatoris. necnon et beatissimi apli principis petri construcie. ec
consensu cleri ꝺ̃ce paderburnensis ecclie. contulisse. & iure perpetuo cum omnibus app
paschuis. aquis aquarumue. decursib; piscationib. siluis et cunctis reditib; inpresentiarum
cessisse. Decimatione quoq; inulla que mutuen dicit eodem modo inpossessionem p
nostrꝫ. et obmemoriam poppponi epi antecessoris nostri qui eidem ecclesie bannu
adiacentibus ecclesiis contulit. ut tali donatione. restaurum piscationis faceret in
simulq; obrecreationem felicis memorie. Imadi epi. et omnium predecessorum no
tionem eidem ecclie crucem auream. quam inde cum consensu theodori aduocati. a
decorem nostre que inpaderburne est maioris ecclesie transtulimus. necnon et
ecclesie Rodgeri. satis expolito opere inhonorem ꝺ̃i kyliani atq; laborii fabricati
onis. ideo fecimus mentionem. ut nouerint succedentes nobis. deo tradituꝫ
mus. Ut igitur hec statuta perpetuo firma nobis nostre illiq; ecclesie
describi iussimus et sigilli nostri impressione signauimus. Banno quoq; d
principis petri. nostraq; quam accepimus. ligandi atq; soluendi auctorita
hec infringere. uel destruere presumpserit. esse cum omnibus sibi cooperantib;
beato petro. dampnatum nouerit.

Data xviii kl Septembris. anno dñice incarnat̄ ois̄to centes. indictior

Paderborn, Generalvikariat Arch., Bibl. Heins. II. v. Paderborn 1100 Aug. 15

ARCHIV DES ERZBISCHOFL. GENERALVIKARIATS PADERBORN

Limeborn Nr. 11

pia ꝓficiante. Ꝯe paderburnensi eccle epc. notum esse uolumus tam futis quam ꝑsentib⁹
ac nostrꝝ. et spē future retributionis. ductos. Ꝯe que inhelmwardeshusen est eccle
ae principis petri constructe. ecclam que est in uilla thesle nuncupata rogatu atq;
& iure perpetuo cum omnibus appendiis. id est decimis. agris. cultis et incultis. pratis
uis et cunctis reditib⁹ in prietatem ad usum dei illic seruientium tradidisse. legasse. con
uett eodem modo in possessionem perpetuam contulisse. pro salute corporis et anime
nostri qui eidem ecclesie bannum capelle in uilla ipsius monasterii. cum septem
s. retiaurum piscationis facere in berstelle quam ab ipso monasterio petens accepat.
idi epi. et omnium predecessorum nostrꝝ. Retinuimus autem per hanc eandem trada
e cum consensu thetmari aduocati. aliorumq; fratrum accepimus. atq. adornatum et
i ecclesie transtulimus. necnon et sermum quod nostro sumptu. fratꝝ eiusdem.
Ꝯi kyliani atq; laboris fabricauerat. Cruci uero atq; signis. bannu ac pisca
Succedentes nobis. deo tradtum quod accepimus. nec destruendum quod sta
rma nobis⁊nostre illiq; ecclesie. defunctis etiam prenotatis permaneant. hec
ne signauimus. Anno quoq; domini nostri ihu xpi. et beatissimi apli
. ligandi atq; soluendi auctoritate. firmauimus et firmamus. Siquis aute.
sese cum omnibus sibi coopantib; anathemate perpetuo abeo quem offendat.

incarnat ojllo centes. indictione. viii. Ordinat uero henrici epi. anno. xvi.

Paderborn Generalvikariat Arch., Bisch. Heinr. II. v. Paderborn 1100 Aug. 15

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS • PADERBORN •

Limeborn Nr. 11

Paderborn, Gymnasialbibl., Arch., U (immediate) Nr. 8
A. Thietmar v. Helmarshausen.

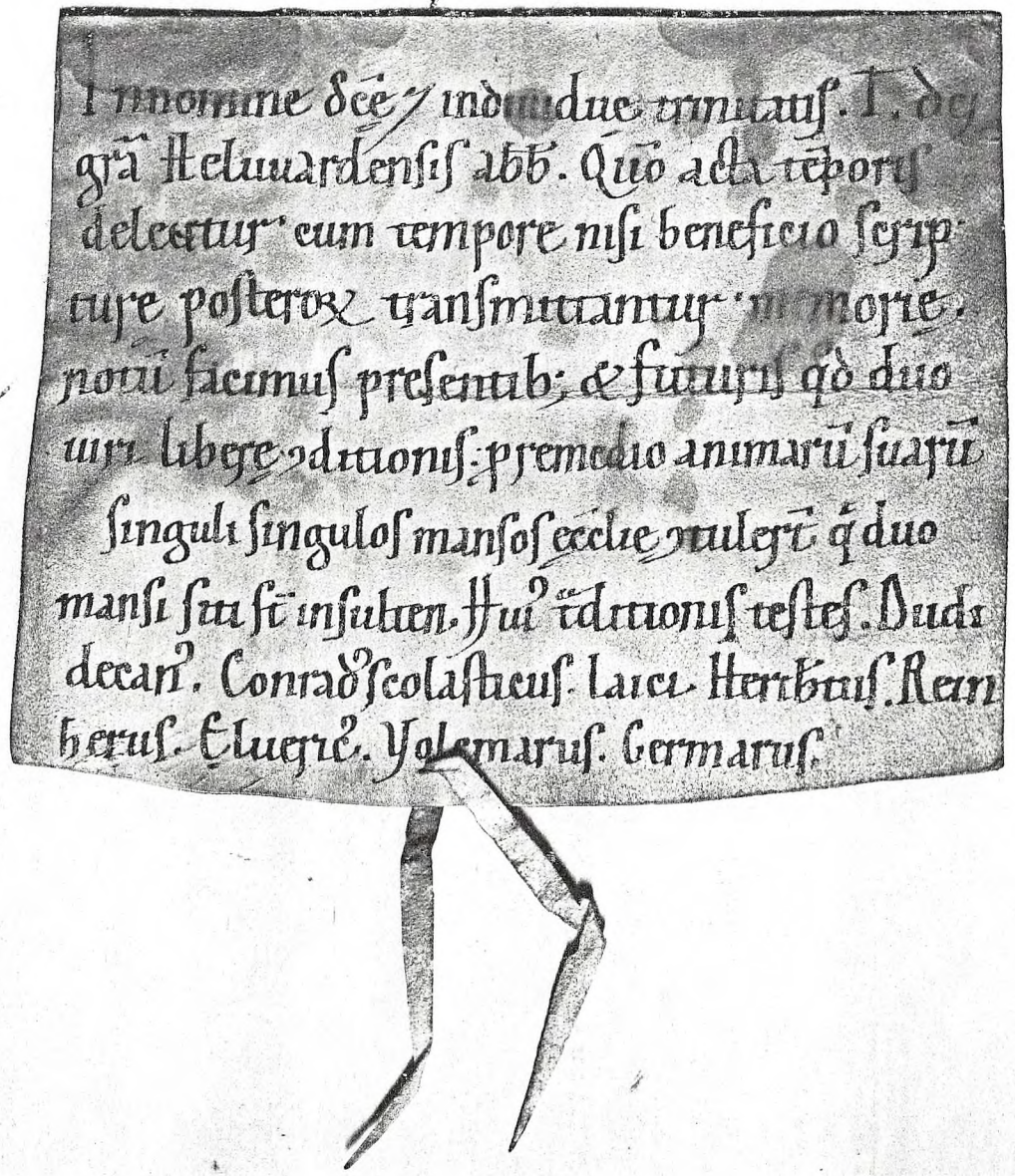

In nomine dñe ꝙ indictione xiiii. T. dei
gra Helmwardensis abb. Quo acta tēporis
delentur cum tempore nisi beneficio scrip-
ture posterox ꝙ transmittantur in memoriē
noui facimus presentib; & futuris qd duo
uiri libere ꝓditionis; ꝓ remedio animarū suarū
singuli singulos mansos ecclie traderē q duo
mansi sita sūt in suthen. Hui ꝓditionis testes. Dud
decan. Conrad scolasticus. Laici. Herbrad. Rem
berus. Eluerē. Volcmarus. Germarus.

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS · PADERBORN ·

Abb. 31
(Vorlage für Clichè!)

Notum sit cunctis xpi fidelibus presentibus & futuris quomodo Liemarus sce bremensis
ecclę archiepc. dream in eadem ciuitate suam. ecclę beati Petri in helmuuardeshusen in p
petuum possidendam tradiderit. tu p remedio animę suę. tum p cuius da scripti fratris
nomine scribendi labore. Cuius rei ego Adelbero. eiusdem uenerabilis uri. tunc temporis
canonicus. postea autē & eiusdem loci epc. rebus exstio. & hoc renouans & cfirmans. nequid
in posteru contradictionis uel impedimenti surrepat. sigilli mei impressione consigno. Hęc autē
acta sunt in brema VII K IVN. anno incarnationis dnicę. o. c xl. VII. Indictione. x. Assistente
Abbate sci Pauli Bertoldo. pore eidem loci wlfhelmo. Godescalco. Alberico. canonicis.

Paderborn, Arch. d. Generalvikariats, Limiten Nr. 19
Kb. Adelbero v. Bremen f. Helmarshsen. 1147

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS · PADERBORN ·

Notum sit cunctis xpi fidelibus presentibus & futuris quomodo Liemarus sce bremensis
ecclę archiepc. dream in eadem ciuitate sitam. ecclę beati Petri in helmwardeshusen inp
petuum possidendam tradiderit. tu, p remedio animę sue. tum, p cuius da fratris fritherici
nomine scribendi labore Cuius rei ego Adelbero. eiusdem uenerabilis urbis. tunc temporis
canonicus. postea autte & eiusdem loci epc. refus exstto. & hoc renouans & cfirmans. nequid
posteru contradictionis uel impedimenti surrepat. sigilli mei inpssione consigno. Hęc autte
ita sunt inbrema VII K IVN. anno incarnationis dnicę. o. c xl. VII. Indictione x. Assistente
batte sci Pauli Bertoldo. pore eidem loci wlfhelmo. Godescalco. Kluerico. canonicis.

115

Paderborn, Arch. des Generalvikariats, Liuchon. Nr. 19; Ms. Adolfus m. Bremen I. Helmarshus

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS • PADERBORN •

Paderborn Generalvikariat Arch. Limeborn Nr. 21 : Bibl. Bernhard I. v. Paderborn 115

B. di gra pathebrunnensis epe. omib; fidelib; xpi
tam psentib; qua futuris. Quo benigna dis qui abun
dantia pietatis sue & merita supplicu excedere nouit
& uota depulsare humiliatis nos susceptare dignatus
est & erigere. ut collocaret cu principib; ppli sui super
soliu pontificalis gle. dignu est nos beneficior eius
promia n inmemores existere. Ds; qa grauate largitam
ei exequo respondere n possum. conuenies est quo
scis ei aliqd nre deuotionis obsequiu offeram. ut qua
reuerentia & honor ipsis impensus. ipsi ppt que im
pendit receptit. eor. patrocinio uenia excessuu nrorum
impetrem. qua nris meritis obtinere diffidim. Placuit
g nob ecclie beate di genitricis MARIE. sciq; PETRI
aplor principis inhelmuuardeshuson. mansu & dimidiu
inulla haldiggen dicta. cu duab; aris & omib; utilita
tib; adeas pertinentib; adusus fris ipsata ecclia do ser
uientiu. cu consilio fideliu nror tradere. esementes
parti & rogante iohanne. q eas in beneficio a nob acce
perat. solum au & inuerbo di decernim. idem pdium
cui primu absolutu fuerit a nobe. inpbenda frm preme
dio anime nre pmanere. atq; aliqm laicoru eo inbe
neficiari phibem anathematis intminatione. Pretera
tradim eide ecclie decimas noualiu quecuq; patres eide
loci potuerint elaborare. Ut au hec traditio nra q sine
alicui psone reclamatione facta est rata pmaneat. im
pssione sigilli nri & banni nri obtestatione roboram.
ut cu demonib; portio ei sit. siqs ea forte qd absit tem
tare uel infringere psumserit. Huius traditionis testes
sunt canonici maiores ecclie. Bernhard pposit. Alma
rus decan. Thiemar. Ecbert. Meinbt pposit. Sigiss.
& alii plures. Laici u Bomund. Ludolf. henric.
helmuic. & alii multi. Data. v. kl apl. anno dnice
incarnat. dcc. l. vii. indictione. v.

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS PADERBORN

in nomine sc̃e & indiuidue trinitatis Conradus ipsa ꝓpiciante ordinatione sedis electus archiepc̃. Notū esse volumus
omnibus tam futuris quā presentibus quod ego Conradus electus archiepc̃ ordinatione sedis tradidi helmwardensi
ecclie decimā in Weddikisson expetitione Adelberti comitis dilecti nobis & fidelis cuius beneficiū erat. accepto ab
eo in concambio predio quodā in ungerethe quod ꝓsolui x. solidos. Vt autē traditio hec in ꝑpetuū inconuul
sa ꝑmaneat. hoc describi iussimus. & impressione sigilli nri signauimus. nraq; auctoritate firmauimus & firmamus.
Cuius rei testes adsunt Godescalcus prepositus de northu[sen] Conradus ꝑpositus de scō Gangulfo. Robertus. Bernod
Gerbodo. Marchwardus. Laici uero Adelbertus com[es] [illegible] Hardungus. Othelricus. &
alii multi cast[ellani]. Hec traditio facta est anno Dñice incarnationis. M. C. LXII. Indictione x. Porro hec acta sū In cas
tello Rustuberh. feliciter. Regnante FRITHERICO Romanorū Imperatore augusto. Anno imperii eius.

Paderborn Generalvikariat Arch., Limiten Nr. 22
Abt. Konrad v. Mainz f. Helmarshus. 1162

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS · PADERBORN ·

Paderborn, Arch. d. Generalvikariats
Bibl. Abdruck v. Paderborn 1165
Limburger Nr. 23

…nomine sce … induidue trinitatis. ipsa ppiciante clueregi[us] …atherbrunnensis epc. Quo di ordinatione huius ecclē cura
administranda suscepimus. dignum est ut non tam p̄esse quā & p̄desse omnib; studeamus. nec solū matris uer
& filiarū idest ecclārum infra terminos nrē dioceseos postrarū paternā sollicitudinē gerentes. beneficus summi
largitoris utriq; respondeam. Sgū nouerit unitas fidelū xpi … ecclē p̄sentiū: sce futurorūq.
Bernhdus epc pia intentione tū edificandis ecclis. tum … ab alis conditis sua largitate ampliandis solli
cit inuitauit. atq; int cēta bona sua. helmuuardensi quoq; ecclē in honore beatē di genitricis MARIE.
Sciq; PETRI principis aplorū structe. patrie largitati monimenta n negauit. Hā p̄ter alia p̄dia q̄ p̄fat
loco tul.t. decimas noualiū q̄ patre eiusdē cenobii elaborare possent in possessionib; dūtaxat ditioni eius
subiacentib;. p̄uilegio sue auctoritatis munita … cessit. Cui laudabili studio p̄uocati … animati nos quoq;
obamore di ac sce di genitricis MARIE Sciq; PETRI principis aplorū eidē ecclē aliqua largitatis nrē beneficia impti
ri cupientes. ad firmandā pietatis eius traditionē. decimationē noualiū supra uillā mulessen dictā inuicino
nemore nris diebus excultā q̄ nri iuris erat. ad usus dō ibidē famulantiū p̄ salute corporis … animē nrē in
p̄petuū tradidim. legauimus atq; … cessim. Nam si paupib; xpi exabundanti nobis temporalia subsidia seminam
credim q̄ ea eorū spiritalia cū ei … impsenti & in futuro metam. Est igit hec traditio p̄petuo rata … inuulsa p̄maneat.
pagina hanc conscribi fecim. … impressione sigilli nri signauimus. anno dnicē dominicē nri ihu x. … beatissimi PET aplo
rum p̄incipis atq; quā ado accepim ligandi atq; soluendi auctoritate firmauim … firmauim … [illegible] donatione infrin
gere ut destruere p̄sumpserit. esse cū omnib; sibi coopantib; anathemate p̄petuo abeato PET quē offendit dampnandō
nouerit. Cui traditionis testes sunt. canonici maioris ecclie. Almar decan. Thiemar. Ekbtus. Vsso. Conrad. Heribt.
Godefrid. Bernhard. Manegold. Atman. Reinher. Laici de krahn. Boemund. helmuuig. Herimann. Hartmann.
Athalrad. Berold. Iohan. herimann. Thietmar. & alii multi. Pro hac traditione recompensauim. vii marcas p̄bti
argenti quas apl̄ata ecclā accepim. Data xvi kl Septb
Anno dnice Incarnat … c. Lxv Indict xiii.

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS
PADERBORN

Paderborn Generalvikariat Arch., Bibl. Abdegis v. Paderborn f. Helmarshausen. H.
Limeborn No. 26

humane condicioni mceratus est statuj. dignu est ac
tradi peperon bonu qd possum. atq; idoneo patrono nobis pu-
mena tinacula. qtt omib filiis ecle ta psentib qua futuj. nouit te
Conrad Helmwardensij abbas. deuot nobij. predia ecle sibi comisse.
u pur suis inomib desiderans pmudere. queda loca inculta in
ge cepta excolere. Quoc decime qa nri iuris fuert. adiit nos ro-
confirem. affirmans beate memorie antecessore nrm. domnu
cimas omniu noualiu quecuq; patres eide loci potuissent elabo-
a pcipione ei. comunicato consilio cu fidelib nris. desiderio eius
n. qd ueissen de pauci amici. n Hesbike. de sex mansis. De nou
luctacui ullule decima rogati domni ducis Heinrici.
te ta tradidim ecle. qm confidentes non mutu nos
emedia anime nre & omniu antecessoc nroc cu psensu & uo
uq; fideliu nroc ministerialiu ecle nre pscripta decimas
pq; uigintj gariē. scq; Petri pncipis aplor. ad usus inibi
e hec sta tradito sine reclamatione alicui psone legitime facta
& impressione sigilli nri fecim insigniri. & banno
qd ipse antecessor nr simul confirmauim. Porro hec ta-
Subscr. Huj uero traditionis testes sunt hi.
Volb. Hermann. Bernh. rd. Becelin. Volbt. Rambe.
Hanno Adelbt. Hugo. He Hugo. Bertolf. Adelgad. Conrad.

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS
PADERBORN

Paderborn Gymnasialbibliothek Arch., Bibl. Abteilungen v. Paderborn f. Helmarshausen. 1171
Limitation Nr. 26

[illegible] necessariu. ut dū adhuc presto est facultas a do nob[illegible]
deam. qui post hui[illegible] munia decursa. recipiant nos [illegible]
uolum. qd diuina inspirante clemua. facere decreuim. Corra[illegible]
ampliare atq; utilitatib[illegible]rum suor do inibi famulantiu. pur[illegible]
uicine sibi posita. multo labore atq; industria renouare cepe[illegible]
ganuf. ut eas eide eccle respectu diuine remunerationis con[illegible]
Bernhardi epm. cu priuilegio suo eccle sue cessisse. decima[illegible]
uare. rat. nos videntes non inepta ee aut inmodesta petitio[illegible]
sus facere non abnuim. Hec aute ut decime. de qb agit. in [illegible]
adiacentiu. ecclarum uxi ulla. Weleresen dicta. di[illegible]
accepat. eide o nob reseruauit pstat ita [illegible]
uero eide loco puenire adiuuta. p remed[illegible]
sacri capituli Paderbrunnensis eccle. aliorq; [illegible]
gan. concedim et tradim eccle beate di genitricis semp q; v[illegible]
comparauit seruor di ppetuo possidenda. Ut aute he[illegible]
in nulla unq; pleueret. pagina hanc p testimonio [illegible]
beati Petri. auctoritate qq; nri banni roborauim. e go [illegible]
dnio facta est anno dnice Incarnationis. o. c. lx. [illegible]
Canonici maioris eccle. Alamar decan. Uffo. Oanego [illegible]
Ministeriales. Conrad. hre Conrad. Herimann. hre Herimann

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS
PADERBORN

Paderborn Generalvikariat Arch., Liquidorum Nr. 24: Act. Konrad v. Helmarshsen. 1170

In nomine sce & individue trinitatis. ipsius fauente clementia. Conradus Helmwardensis ecclē humilis dispensator. Quō adhortante nos aplō bonū adomīs operari debemus. iustū ac piū esse credimus ut his maxime qui a nobis spe ꝛ solationis & solatii confugiunt. nrē auctoritatis munimine ñ solū inpsentiarū; etiā in futurū quantū in nobis ē inomīb; pspiciam. Igit nota ee uolum tā psenti quā future generationi que subiecta fit Quida ministerialis ecclē Otarquardus noie habitans in mulla Winithe ducta iuxta leinā fluuiū que da pdia a nobis susceperat. unde annuos redit psoluebat. Qui desiderans res suas augmtari. quandā liberā fe minā cui nom erat Isendrud sortitus ē inmatrimoniū. hec q̄q; mansos cū quattuor areis & molendinū inp scripta. in mulla possidebat. que sibi hereditario iure obuenerat. Porro antecessores ei duos exbis ppignore dederat ecclē. acceptis uiginti quattuor marcis examinati argenti. Int hec ego cupiens utilitati & quieti cōmissi m loci curtibus meis inomīb; pspicere. multa industria & studio elaborauit ut eadē femina cū octo liberis suis quorū tres fit mares ꝛ quinq; femine omniq; possessione sua nre se traderet. Itaq; tandem aplacitū cui psidebat Bertolduś de Wolbernesh̄usun uicarii dñi ducis Hemrici cū pmissione & fauore ipsi in eius comitatu eadē possessio sita ē cū ꝛsensu mundiburdi sui Iudolfi de Sulthem & cū ꝛsensu heredū suoꝝ. uidelicet Heberti Hemrici Bernhardi de Wichardesh̄usen. Hanchōis de Tollenstide eandē traditionē ꝛfirmauit. Secūm iusticiā regionis illi & secūm iudiciū liberoꝝ multoꝝ. His ita gestis iudex pfatus Bert pcepit Liconi pconi q̄ uulgo dr Vrano ut secūm ꝛsuetudinē introductū pfata possessione me inuestiret. Qui pceptis obediens introduxit me cū multis nobilib; & liberis q̄ appellant Slupenen. & posita sella quesiuit q̄ ordine me secūm iusticiā inuestire deberet. Dein. nouem regali banno beato Petro ea nobisq; ꝛfirmauit. ꝛ sic i duana sessione sic mortis ē cū scōꝝ reliq̄is ducioni nrē dedicauim. Hac igit traditione facta ꝛ ꝛfirmata ipsa q̄q; cū liberis suis ecclē nobisq; fidē coram multis testib; fecit iure ministerialiū & q̄ tradiderat rursus a nobis in beneficio accepit tā sibi quā successoribus suis ꝑpetuo ꝛseruanda put pat ꝛ mat int eos distribuerent. Pro recompensatiōe cui huī traditionis dimidiū mansū de uob; mansis q̄s ecclā ppignore tenebat sine pcio ipsi redditi. Preterea [illegible]

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS
PADERBORN

Paderborn. Generalvikariat, Arch., Limeborn Nr. 24:
Abt Konrad v. Helmarshsen.

& indiuidue trinitatis ipsius fauente clementia Conradus Helmwardensis ecclē humilis
luō adhortame nos aplō bonū adomīs operari debemus. iustū ac piū esse credimus ut his
idnos spe ꝯsolationis & solatii contugium. nrē auctoritatis munimine n̄ solū inpsenti ſ; etia
ntū inobis ē momib; ꝓspiciam. lgit nota ēe uolum tā ꝑsenti quā futurē generationi que
idā mīnisteriālis ecclē Otarquardus noie habitans inulla Winthe ducta iuxta leinā fluuiū qu
is susceperat. unde annuos redit ꝑsoluebat. Qui desideransꝫ res suas augmtari. quandā libera fē
i erat Isendrud sortitus ē inmatrimoniū. hec q̄q; mansos cū quattuor areis & molendinū inꝑ
possidebat. que sibi hereditario iure obuenerat. Porro antecessores ei duos exhis ꝓpignore dederā
uigtī quattuor marcis examinati argenti. Int̄ hec ego cupiens utilitati & quieti cōmissi m̄ loci
monibus ꝓspicere. multa industria & studio elaborauit ut eadē femina cū octo liberis suis quorū
quinq; femine omniq; possessione sua nrē se [illegible] itaq; uemens adplacitū cui ꝑsidebat
olbernesshusun uocari dñi ducis Heinrici cū ꝓmissione ac fauore ipsi inciui comitatu eadē possess
ius mundiburdii sui Iudolfi desulthem & cū ꝯsensu heredū suoꝝ. uidelicet Reberti Heinrici Bern
ardesshusen. Thanebti dettollenstide eandē traditionē ꝯfirmauit secdm iusticiā regionis illi & ꝑ
beroꝝ multoꝝ. His ita gestis iudex ꝑfatus Bert. ꝑcepit Riconi ꝑcōi q̄ uulgo dr Vrano ut secdm
roductū ꝑfata possessione me muestiret. Qui ꝑceptis obediens introduxit me cū multis nobilib;

hardi de Wichurdeshusen. Thancbn detoutemunde [illegible]
scdm iudiciū liberoꝝ multoꝝ. His ita gestis iudex pfatus Bert pcepit Ricoui pcom q̄ uulgo dr Vrano ut scdm
consuetudinē introductū pfata possessione me inuestiret. Qui pceptis obediens introduxit me cū multis nobilib;
& liberis q̄ appellant Skipenen. & posita sella quesiuit q̄ ordine me scdm iusticiā inuestire deberet. Dein nouies
regalē bannō beato Petro ea nobisq; confirmauit. & sic tandem sessione sic̄ moris ē cū scōr reliq̄is ducionī nr̄e dedi
caum. Hac igit̄ traditione facta & confirmata ipsa q̄q; cū liberis suis ecclē nobisq; fidē corā multis testib; fecit iure
ministerialiū & q̄ tradiderat rursus a nobis in beneficio accepit tā sibi quā successoribus suis ꝑpetuo seruanda
ꝑ put pat̄ & mat̄ int̄ eos distribuerent, & recompensatōe cū huī traditionis dimidiū mansū de uob; mansis q̄s ec
cla ꝑpignore tenebat sine pcio ipsi reddidi. Preterea p̄dii que maritus ei prius tenebat unde annuos reditus
ꝑsoluit. eadē conditione cū beneficio q̄d simil̄ habuerat, p debito seruicio tā ei quā posteris ei concessim. Hoc q̄q;
placuit eis cedi ut mansū & dimidiū q̄ remanent n̄ redēpti cū ponerint redimant datis decē & octo
marcis, pbati argenti. ea tn̄ ratione ut, ꝑprio argento redimant & n̄ alieno. & hos q̄q; in beneficio habeant.
Ut autē hec omia rata & inuulsa ꝑmaneant. paginā hāc conscribi, ꝑtestimonio fecim. eāq; impssione sigilli
n̄ri roboraim. Huius traditionis testes sūt Bertold de Wolbernesbusen. Rico pco de Rariggen. Bernhardus
de Hesse. Bodo de Bobemun & tres filii ei Otto. Gumtherus & Bodo. Thidericus & Bodo frēs ei de Wichike
Ysdo de Iudiggessen. Otto de Hettenkirchusen. Thidericus de Winithe. & frēs ei Berteramus. Ministeriales ū
Hartwigus de Rustebergh. Manegoldus de Rosthorp. Ministeriales aū ecclē n̄re. Rothulfus. Bruno. Iun
bert. Rotmund. Henbord. Hermann. Fridelo & alii multi. Hoc ū priuilegiū dedim eis cū consensu omium
frm n̄orum. in psentia seniorē n̄roꝝ qui huī rei testes sūt. uidel Rothard decan. Reinh. Guemo. Ruer.
Conr. Hugo. Heinr. Hildib ꝑpositi. & alii plures. Hec ū acta sūt anno dominice inc̄. o. c. lxx. Indictiōe
tercia. Inter lineare ū addicionem approbam.

Limnetorum Nr. 24

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS
PADERBORN

llam Skipenen. & posita sella quesiuit q ordine me scdm iusticiā inuestire deberet. Dein nouel
aro petro eā nobisq; confirmauit. sic tandem sessione sic morisē cū scōr reliq; ducioni nr̄e ded
traditione facta confirmata ipsa qq; cū liberis suis ecclē nobisq; fidē corā multis testib; fecit tu
q tradiderat rursus anobis inbeneficio accepit tā sibi quā successoribus suis ppetuo seruand
int eos distribuerent, recompensatōē huī traditionis dimidiū mansū deuob; mansis qs ec
nebat sine pēio ipsi reddidi. Preterea pdii que mansi ei prius tenebat unde annuos redditu
tione cū beneficio qd simili habuerat, pdicto seruicio tā ei quā posteris ei cessim. Hoc q
ut mansū & dimidiū q remanent ni redepta cū potuerint redimant datis dece octo
genti. ea tn ratione ut, pprio argento redimant & n alieno. & hos qq; inbeneficio habeat
ia rata & inuulsa pmaneant. pagina hāc scribi, prestimonio fecim. eaq; impssione sigilli
Huius traditionis testes sūt Bertold de Wolbernesbusen. Rico pbo de Kariggen. Bernhardu
de Bobenun & tres filii ei Otto. Gunzerus. & Bodo. Thidericus & Bodo frēs ei de Wicbike
essen. Otto de Hettikisbusen Thidericus de Winithe. & frēs ei Berteramus. Ministeriales ū
Rustebergh. Manegoldus de Rosthorp. Ministeriales aū ecclē nr̄e. Rothulfus. Bruno. Iun
Heriboldus. Hermann fridelo & alii multi. Hoc ū priuilegiū dedim eis cū consensu omīum
psentia senioz nr̄oz qui huī rei testes sūt. uidel Rothardus decan Remfr. Giuemo. Gueri
ni. Thiedib pposit & alii plures. Hec ū acta sūt anno dominice inc. m. c. lxx. Indictiōe
eande ū Additionem approbam?

Linnebom Nr. 24

Paderborn, Generalvikariat
Limeborn, Inventar S. 27 f. Nr. 47 (1237-1251)
Heinemeyer, in: AfD. 9/10, S. 308 Nr. 28 (ca. 1170 - 1189)

44

C. dī grā helmuardensis ecclē humilis ꝓcurator. Quō oībus benefacere non solum amicis uerum etiā inimicis iubem. quantū possibilitatis nrē uires patiuntur. his potissimū beneficiorū nrorum debitores sumus qui spontanea se traditione. manciparunt ecclē scē dī genitricis ⁊ uirginis scīq; petri principis aplorum in helmuardeshusen. cui diuina ordinante clementia ꝑsidem. ut eis ꝓmodulo nro ⁊ tra diuersas que accidere solent aduersitates munimen nrē ꝓtectionis tā in futuro quā in ꝑsenti debeam ꝑtendere. quantū sinat temporū qualitas. Cū humanaq; mox admittat instabilis lenitas. lgīt quę subternotata fi nota cupim fieri. tā ꝑsenti quā future fidelium xpi generationi. Quidā liber homo Wiemm nomine. cū coniuge sua Fruheburga dicta ꝓdui suū. v. uidel mansos inuuicnamnesse. dedit se ꝑscripte ecclē nrē hac uidel ⁊ dicione ut singlis annis quo aduixerit. iii. denarios infesto beati petri adaltare deferret. ii. ꝑse. ii. dep̄dio. Quo defuncto filius ei. q̄ ꝓdui ius hereditario iure susciperet. totidē ⁊ ipse ꝓsolueret. ⁊ hoc a generatione in generationē ꝓduraret. Porro cū quilibet eorū uita decederet. quicq̄d melius inuenerit secō loco habuisse. ecclē repensaret. ⁊ id simili ꝓgressiones generationū fideliū obseruaret. Qđ si legitimi heredes in hac successione defecerint. ut fieri pot. ecclā idē ꝓdui libere possideat. Qđ si forte aliquis eoꝝ alienā duxerit uxorē. alienā uidel sui iuris. etiā si ecclē sit alterius ⁊ dicionis. eo defuncto ecclā trē qđ suū ē recipiat. Ita si deficientib; maris; femina ibi fuerit soror uidel alicui eoꝝ succedet in hereditatē. subscripta ⁊ dicione. Iuuenibus puellis nichil eriget. ꝓmoriendi bus autē optima uestis adaltare deferet. Hāc traditionē sine alicui ꝑsonę legitime factā reclamationē literis mandari iussim. atq; impssione sigilli nri munitā. anno quoq; beati petri roboratum. ut absq; retractatione abeo se dāpnandū nouerit. quicunq; temerario ausu uim aliquā rebus ei. inferre presumpserit.

Abt Konrad v. Helmarshausen

Paderborn, Generalvikariat

Limeborn, Inventar S. 21 Nr. 31

Abt Thetmar v. Helmarshausen 1206

ipsius fauente clemtia Conrad huj nominis tcij. humilis minister helmwardesis eccle abatij quartidecim. p̄nūb. & sūb dat̄ in xpo fr̄ib. Quane cum cu tem
e nisi recipiat auoce tenui ut aspu memoria jurmantu ordinis ut & ta nr̄i sequacib. qua ꝥemporanei hoc inlocodo mancipau qd̄ dn̄ Conrad huj cenobu abatij decim sui ū nomis scds. uir
gentes ꝓponens ampliare sollempnia impleuit ꝛc aspiratu di gra & voci capi nr̄i fauente ꝯcordia instituit itaq. dnicis fr̄m gilio & fauore octauā assumptionis. b. o Marie virtu paschalis
reto ꝓuiden. ipa octaua die fr̄es inabi exhiberi cuanglo sic̄ prota octauā tcendū p̄legi & luminaria detalento cer̄e qua cuſodi deputauit ministranda ꝺ eq̄ ta diuinū quā humanū
ꝯsequentia fauscit obsequium. constitutum est dieb; ci octauis ingressus dn̄i. mgulo quadrante caſei & quantitate & qualitate solito p̄lamori apponi. p̄m uero die octauū. quem
ꝓmunere opulentiori quoq; frm consolatione duxit insigniri. statuit siquide ineo adprandiū similia quā inuigilia & in sancta die festa decretū fuit dari pisces q. artocreas.
centa caseata tam pueris quā anis pcurari. Postquam ei meritorio facto cupienti aliquatenus adminiculari p̄m decreto manuceptioni firmanto decreuimus roborare qd̄ ille
ꝓmiserat. & ut deuotioni eius gratior assensum ꝓbeamus. statuimus demolendinis quinq; ecclesie dimidiū m̄ſ̄ de suis partibus ut quinq; solidi inpisce quinq; inca
expendant̄ in memoriam etiā octaue beati pauli que nonis iulii celebratur: refectioni fratrum artocreas instituit quam celebritate tunc tempori agendam neces
sa. hac uidelicet ratione ut eo die plenum officii sui debitū debitū acciperet quem intra dedicationis ir̄e sollempnia simplene fuerat assecutus. rem posteritatis
lumus sagenatorum abstinentiam dieb; sabbati quam uniuersus cleri nostri gra religioni ampliande do eius q. genitrici uoto liberalitatis opulenter nos
cordialiter innouauimus. ut autē hec tradita rata perseuerent beati petri principis apl̄or & domni pape & n̄r̄i [illegible] anathematis sigillo
adnamento contra quos. suos disturbatores roborauimus.

Limitorum Nr. 33

Paderborn, Generalvikariat
Limburg, Inventar S. 21 Nr. 32

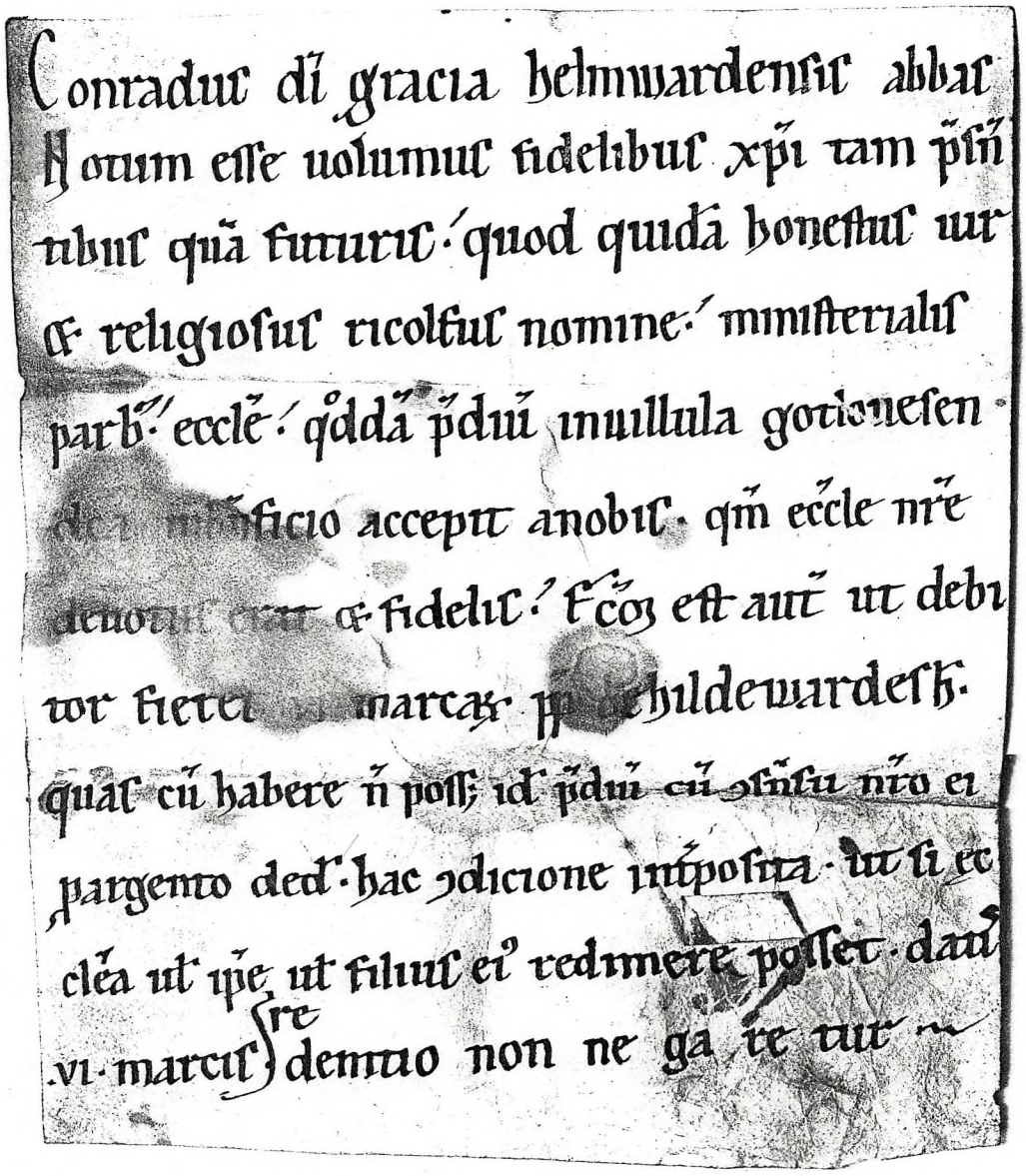

Conradus dī gracia helmwardensis abbas
Notum esse uolumus fidelibus xp̄i tam p̄sn̄
tibus quā futuris. quod quidā honestus ur
& religiosus ricolfus nomine. ministerialis
parb̄. eccl̄e. q̄ddā p̄dm̄ inullula gotionesen
den[illegible]ficio accepit anobis. qm̄ eccle nr̄e
deuotus erat & fidelis. Ecc̄ os est aut̄ ut debi
tor fieret [illegible] marcar. p̄ hildewardesh.
quas cū habere n̄ poss; id. p̄dm̄ cū assensu nr̄o et
pargento ded. hac ꝺdicione inposita. ut si ec
cl̄ea ut ip̄e ut filius eī redimere posset. dau
.vi. marcis re demtio non ne ga re tur

Abt Konrad v. Helmarshausen
(1208 - 1212)

Paderborn, Generalvikariat
Limeborn, Inventar S. 22 f. Nr. 35

[illegible] dominum. Ego Hermerus dei gra helmwardensis abbas. omib; hui scptu inspectorib;
[illegible]. Nouint uniuersi ecclie nre filii. qualit burchard miles. quatuor mansos. aquib; da ministrialib;
ecclie nre q; ipos ibenefacto abecclia tenebat redemptu en gsensu dni themari te albis. ac toctus captu.
tali ordine. ut post decessu ipius z uxoris sue. ide mansi integralit impbenda strum rediret sumiri. Post
modu gplacuit eide militi. qm liberos no habebat. ecclesiam cu uxore sua alburga cu ipsis bois transfer
re. additis duob; mansis inulla Vilgoressen. ubi z ptea quatuor mansi sut. quos uidelicet duos mansos.
ipse ibenefacto abecclia habuat. Itaq; ortum ut eade boa scil; sex mansos ipsata nulla. acceptis duab;
pbendis inkarritate strum assignaret. ita tam. ut q; obtineret. ipi puentus eoyde redditui adsuple
mtu pbendariu suariu peiceret. alio uero eor; denedicto feo. medietas redditui utilitati strum ce
deret. z post decessu utriusq; ecclia integre possideret. Verum ga inhumanis actib; nichil sanu est
firmu. ne ipsis inpossessione decedentib; heredes sore eor; tamqua inheredtate morientiu legi
time successuri. ea sibi usurparet. neue aliq; ga inopinati ga dies mali sut offendere. posset
uxore eius iam defuncta. placuit ut miles possessionib; pdeor; bonor; renuntias. iuri ea
ecclie cum omib; puentib; resignas contraderet. ita tamen ut certa pensione grano;
pmedietate supradeor; redditiu. deqranari ecclie reciper. Quib; admissis locata ipsa
bona sut Inconrado ullicii q; ea prius demu militi tenuat. adantiqua pensione
scilicet tcia ptem granor; z tres porcos & dimidiu q; dimidius estimatione taxa
tus redimat. z sic psentib; eiusdb; ptate uie Heinrice tue pis. coopante everhardo
ullico dedranchuso. nomine ecclie ut dcm. inpfatu. C ullicii hec boa tue in agris
[illegible]drecus. sanis. z quib; libet culturis habuant quisa sut loca[illegible]ta. de aute ipe
aut quisqua suor;. aliqd iuris hereditarie s nhus addicat. dem[illegible] est ut quamdiu
puentib; placuit. ipeq; agros i. donec excolut ande aministret ullicatione. Testes hu
ius rei sut. Bertold. decan. Heinrice pis. z Omi[illegible] iuntus. Testis eiam Everhard ullicus dedranc
huson qui sedo ipa bona ullico subforma pcepta correxit. coram eiusdb; ipsius ulle. uidelicet Ode
hardo. Ludolfo. Walthero. Engelgero. Ortwino. Detcio. Brunsteno. Handuino. z alus multus.
Acta sut hec incarnat dni. Millo. cc. xv. Indictione. uero. tcia die uicesima quarta. Oben
tis Junii. dominationis nre anno quarto feliciter.

Abt Werner v. Helmarshausen 1215 Juni 24

Paderborn, Generalvikariat
Lippeborn, Inventar S. 23 f. Nr. 36

In nõie scē t indiuidue trinitatis. Ego henric⁹ abbas t̄ conuentus fr̄es ip̄ius in helmwardeshusen notum facimus tam presentib⁹ quam futuris p̄sentis pagine inspectoribus qd dño broldo militi de brumesen t dñe rechelindi uxori sue bona in baldunkem ecclē nr̄e ut intr̄e uite sue consuetam pensionē ex sol uant debitor⁹ exolenda. his condicionib⁹ appositis. qd iam dictis dñis brold⁹ t sua uxor ip̄ius quos faceret in bonis illis excolendis siue edifi candis ecclie helmwardensi ex clausulis hereditar⁹ iuris haberēt impetitis bonis siue interspensis reparandis. Cautū t̄ inhoc extractu q̄ nullius successor uxor illis hec bona q̄diu debita pensionē solueret posset auferre. Preterea sup̄ dict⁹ dñs. 8. bona q̄da in nula wiemānesen cōparauit. ut intr̄e uite sue t uxoris sue certum censum eidem ecclē soluāt hospitali. t post mort⁹ ip̄or⁹ p̄remedio aīar⁹ parentū suor⁹ eadem bona cum omi integrate cedant hospitali. ut aūt tam rationabile fact⁹ apd posteros⁹ maneat inconvulsum p̄sentē paginā exscribi fecim⁹. et appensione sigilli frithslariens t clausensis ip̄ositi qui in hoc p̄sens erat extracto t ecclie nre sigillo fecim⁹ corroborari. huius rei testes sunt q̄ p̄sen tes erant dñs. Gerwin⁹ frithslariensis. h. c. sacerdotes in clausen i. stephan⁹ miles eius fil⁹ ortlef. Reinbold⁹ ortlef. Scuther⁹ johes. advocat⁹ hinric⁹. Tidic⁹

Actum anno dñice incarnationis. M°. CC°. XX°. VIII°. III. id⁹ februarij.

Abt Herm. v. Helmarshausen
1220 Feb. 11

Paderborn, Generalvikariat

Limeborn, Inventar S. 26 Nr. 45

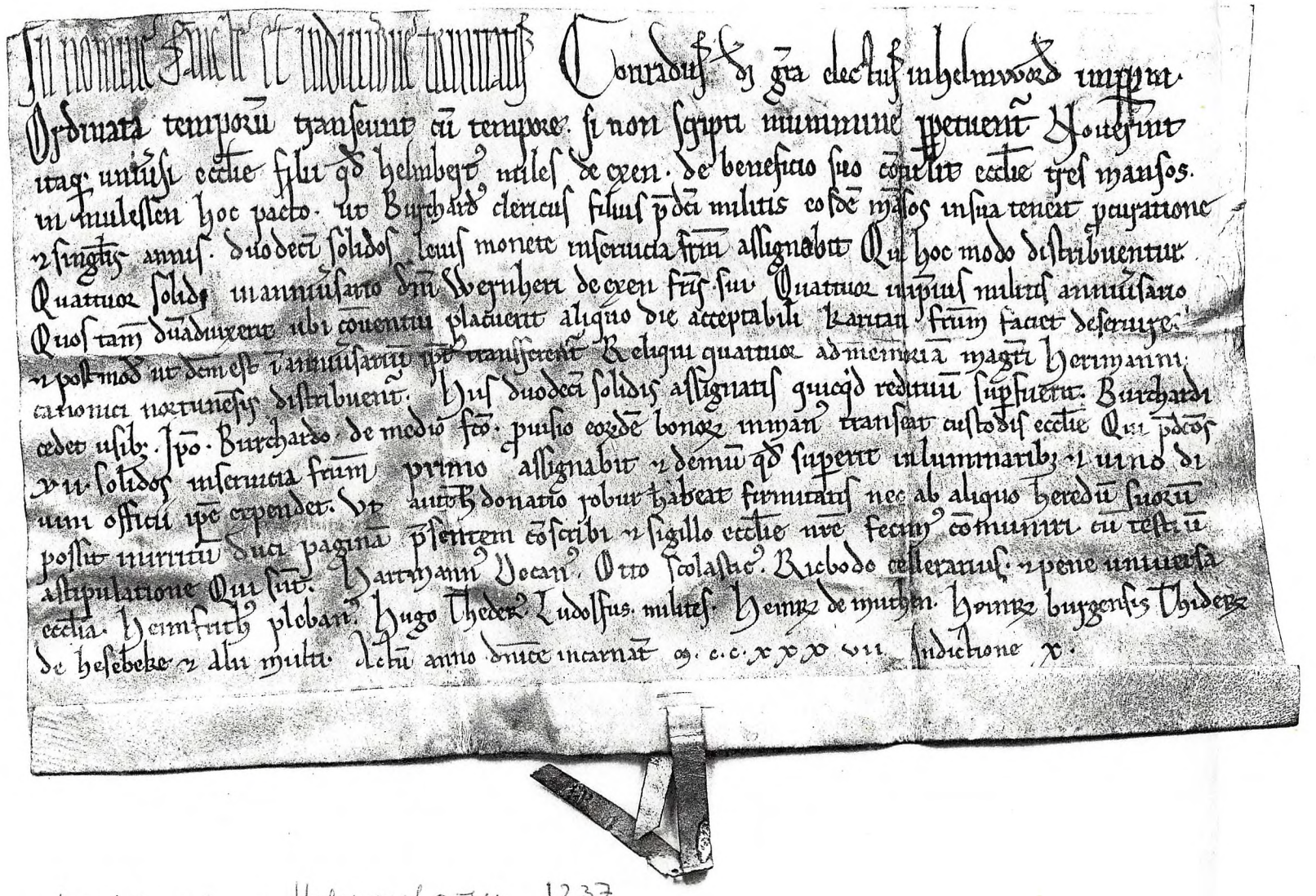

In nomine sancte et individue trinitatis. Conradus dei gra electus in helmwrdeshusen imperii.
Ordinata temporum transeunt cū tempore. si non scripti munimine ppetuent. Noverint
itaq; universi ecclie filii qd helmbertus miles de oxen. de beneficio suo contulit ecclie tres mansos.
ut molestem hoc pacto. ut Burchardus clericus filius pdci militis eosdē mansos in sua teneat pensatione
et singulis annis. duodecim solidos leuis monete in sancta festa assignabit. Qui hoc modo distribuentur.
Quatuor solidi in anniuersario dni Wernheri de oxen fris sui. Quatuor in pius miles in anniuersario
Quos tam diu duxerint ubi conuentui placuerit aliquo die acceptabili karitatis fructum facient deseruire.
et postmodo ut demest in anniuersario ipi transferent. Reliqui quatuor ad memoriā magri Hermanni
canonici hertmeshusensis distribuent. Hii duodecim solidis assignatis quicqd reditus supfuerit. Burchardi
et vii solidos in sancta festa primo assignabit et demū qd superest in luminaribus et uno di
uini officii ipe expendet. Ut autē donatio robur habeat firmitatis nec ab aliquo heredū suorū
possit infringi huic pagine pñtem cōscribi et sigillo ecclie nre fecim cōmuniri cui testiū
astipulatione duximus. Hartmann decan. Otto scolastic. Liebodo cellerarius. et pene universa
ecclia. Heinrich plebanus. Hugo theder. Ludolfus. milites. Henric de myrken. Henric burgensis Thidere
de hesebeke et alii multi. Actū anno dnice incarnat. mo. c. c. xxxo vii. indictione x.

Abt Konrad v. Helmarshausen 1237

Paderborn, Generalvikariat

Limeborn, Inventar S. 29 f. Nr. 51

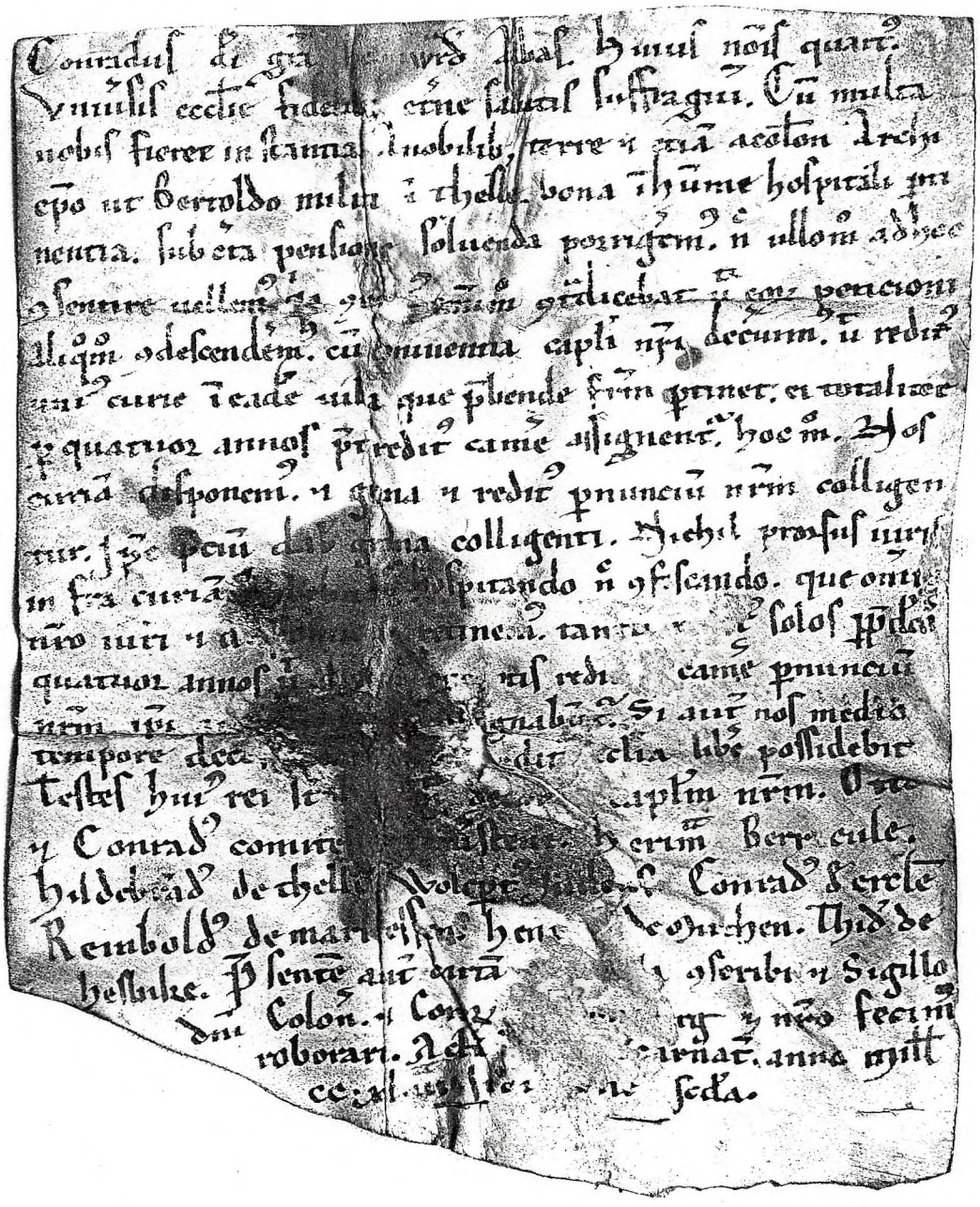

Art Konrad v. Helmarshausen

1244

Paderborn, Generalvikariat

Lunebom, Inventar S. 29 f. Nr. 51

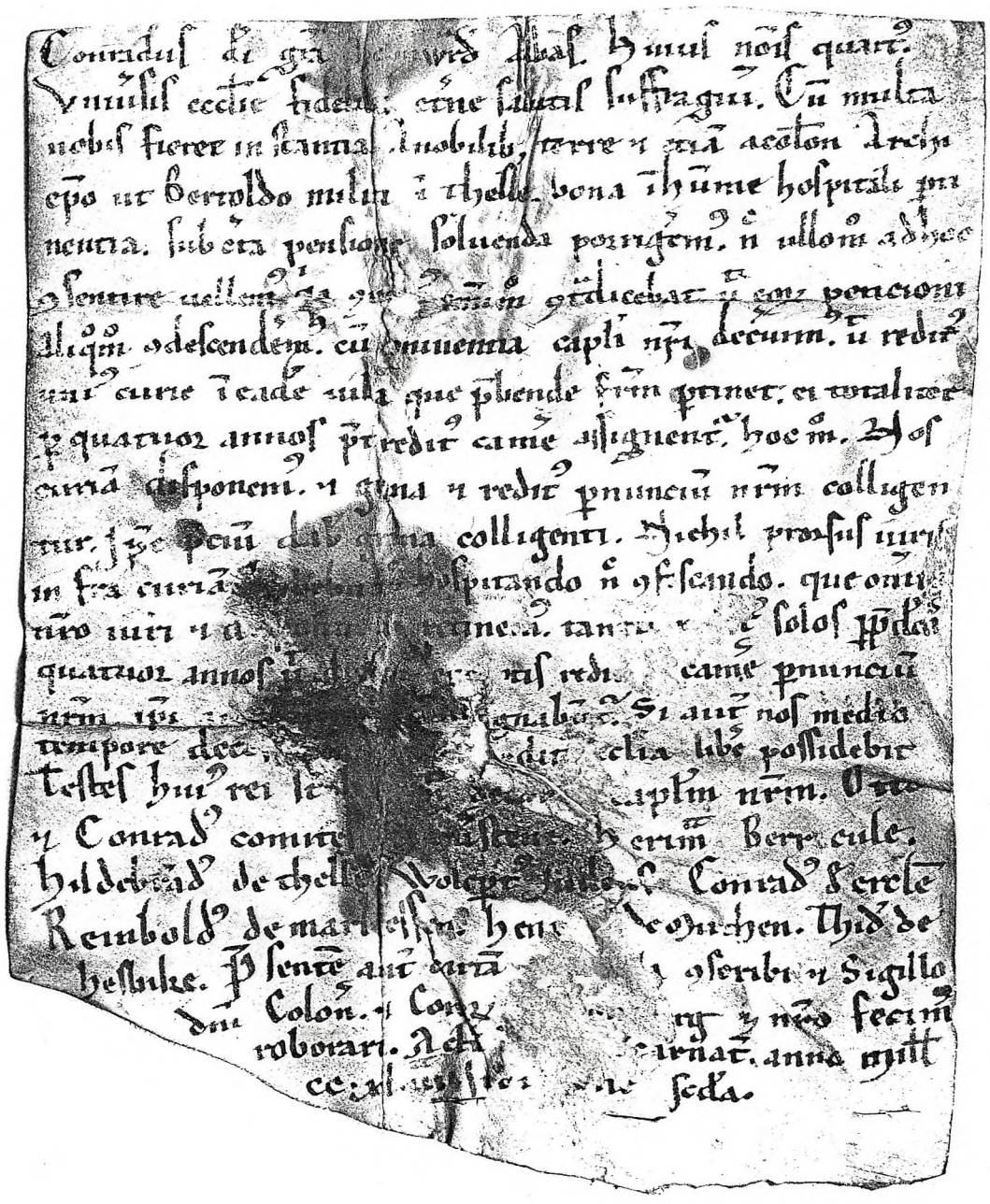

Abt Konrad v. Helmarshausen

1244

Heinr. Aegid Erhard, Regesta Historiae Westphaliae 2. Cod. diplomaticus (1851)
S. 87 Nr. CCCXII. Orig. Vereins-Slg Paderborn (oder Arch. Frl. v. Ureden, Willebadessen?)
nur Kopie! ↑

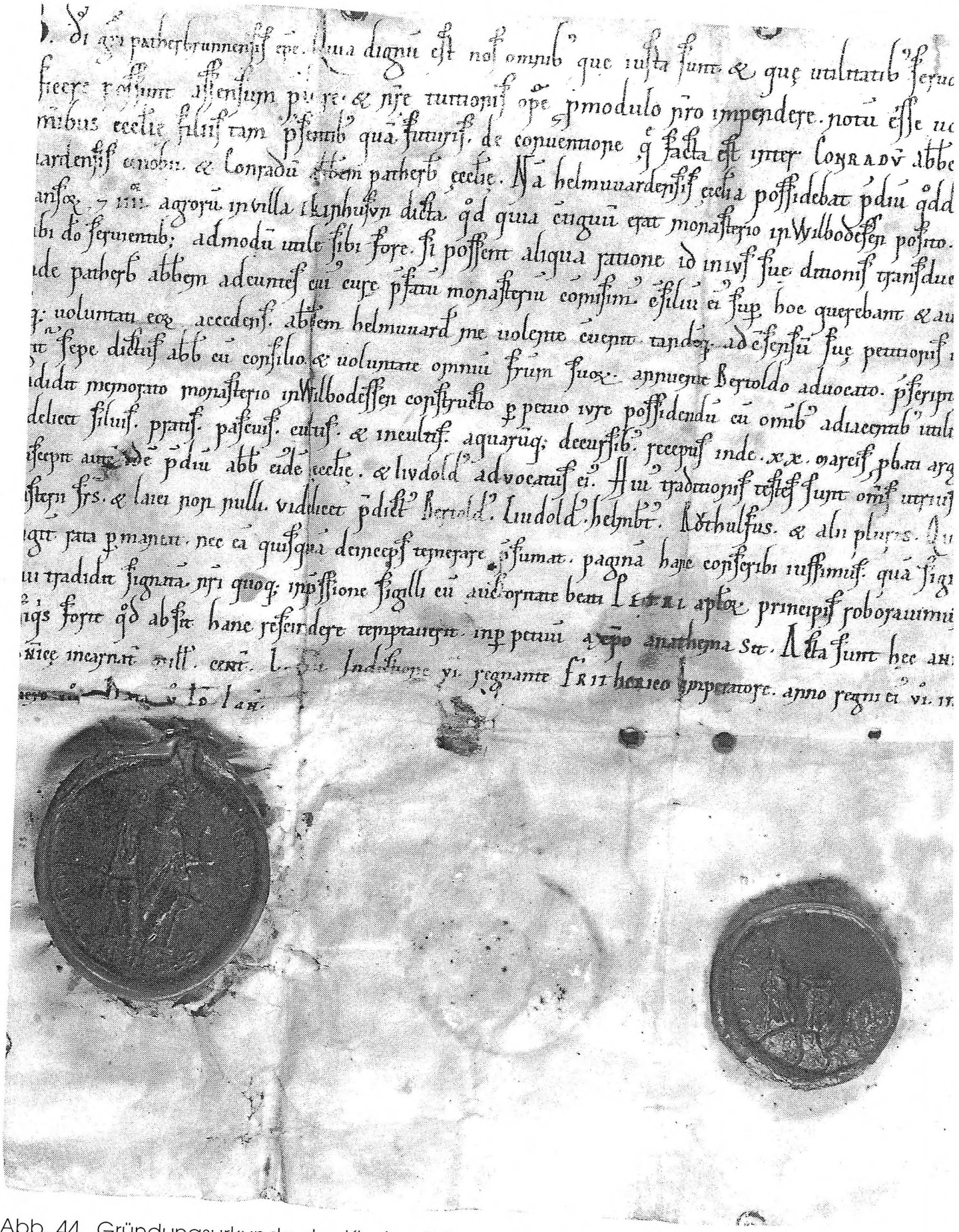

Abb. 44 Gründungsurkunde des Klosters Willebadessen von 1158.

Jörg Jarnut, Paderborn. Gesch. d. Stadt in ihrer Region 1: Das Ma. Bischofs-herrschaft + Stadtgemeinde (1999) p. 188 Anm. 44

WUB II Cod. dipl. 312; INA IV, 1, 3, p. 104

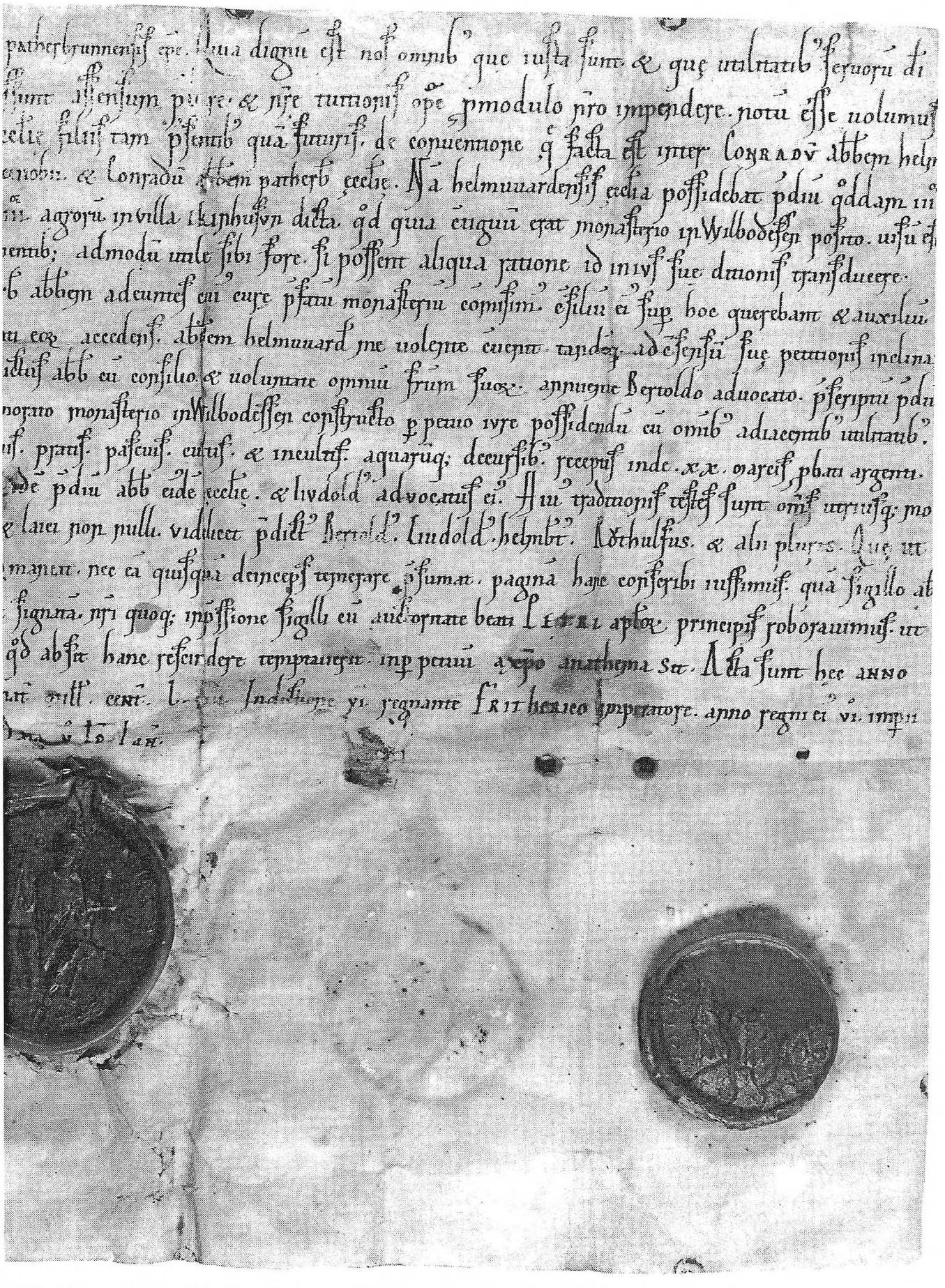

Gründungsurkunde des Klosters Willebadessen von 1158.

Bisch. Bernhard v. Paderborn

= Hasfeld, Rentamt?
= Limeburg Nr. 21

mouebo· nonsolū terrā sedetiam cael̄ Ecce enim
aera mouit· & terra non subsistit· Quis ergo ferat cū
ctū mouerit· Quidauū terrores quos cernimus· nisi
sequentis uitae p̄cones dixerim· Unde et consolare
necesse est· quia abilla tribulatione ultima· tot tribu-
tationes istae dissimiles· quantū apotentia iu-
dicis· psonae praeconis distat· Illū ergo diem fr̄ kmi
tota intentione cogitate· uitā corrigite· Mores nostros
te· mala temptantia reistendo uitate· ppetuis
fletibus punire· Aduentū nāq· eterni iudicis· nra
securos reperit quandoq· audebimus· q[illegible]
tione illius timendo p̄cauimus· Quicūq; aure et spū sco·
uulnere et regnat in sēcla sēclorum Amen

Sequentia sancti Euangelii secundum Matheum

Assumpsit ihs duodecim discipu
los suos et ait illis· Ecce ascendimus hierosolimā· & consum
mabunt· omnia quae scripta sunt p̄ p̄phetas· de filio ho
minis· Tradetur enim gentibus et illudetur· et
flagellabit· et conspuetur· Et postquā flagella
uerint· occident eum· et die tertia resurget·
Et reliqua

Fr. 14 Paderborn Generalvikariat Arch.

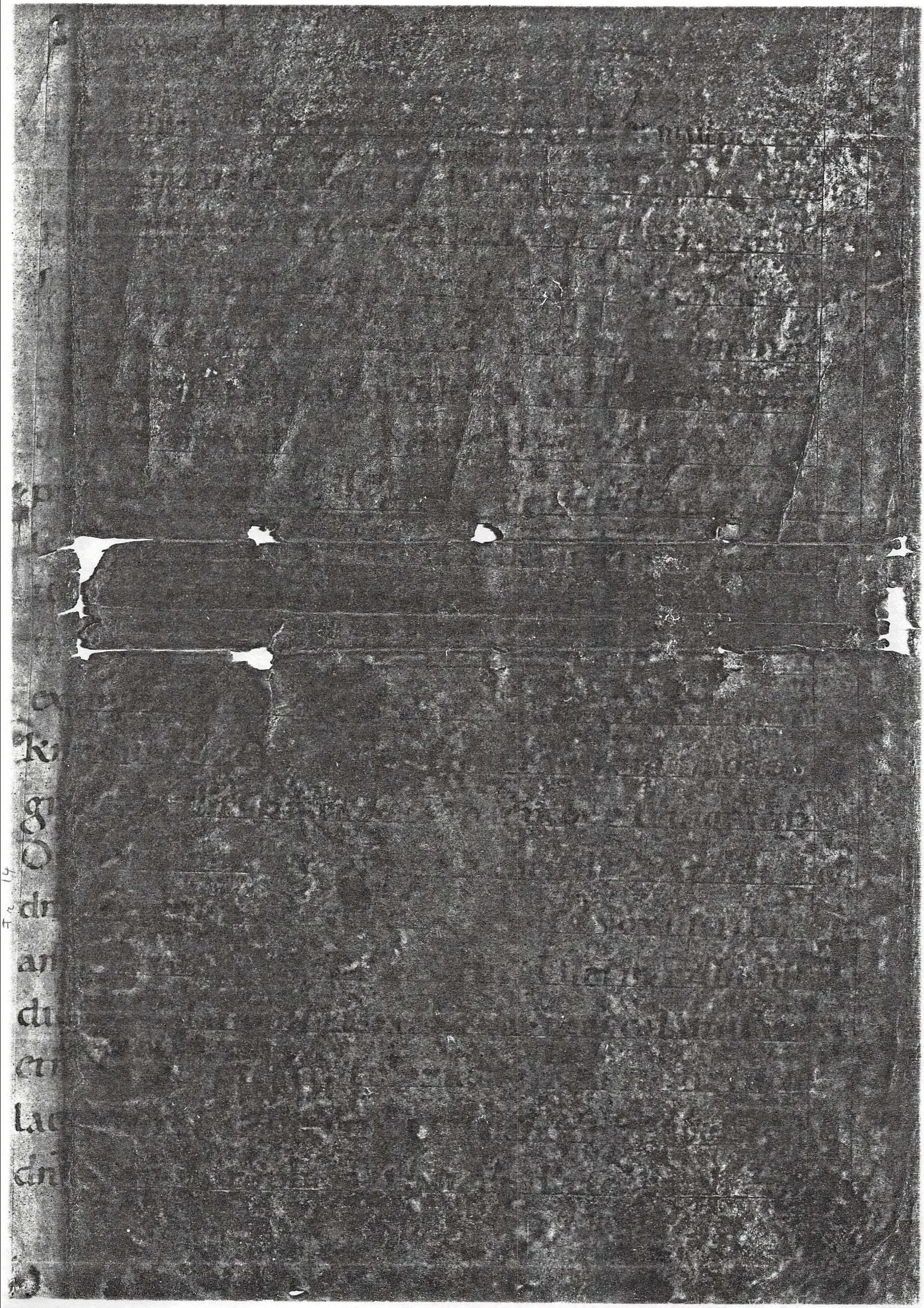

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS • PADERBORN •

Fr 35

similiter uexabant torquentes. Et cū iam eēt admo-
ficant. Potius ē abhominib; morti datos spem spectare
adō! nerum abipso resuscitandos. Tibi enim resurrectio
ad uitam non erit. Et cum admoussent quintum uexa
bant eū. Ille respiciens in eum dixit. Potestatē in
homines habens cuius corruptibilis facis quod uis. Noli
aūt putare genus nrūm adō ēē derelictum. Patienter
sustine! et uidebis magna potestas ipsius qualiter te a
semen tuū torquebit. Post hunc ducebant et sextum.
Et is mori inepiens ait. Noli frustra errare! nos enim
ppī nos metipsos hec patimur peccantes in dm nostrū!
et digna admur: mope facta ē in nob. Tua aūt ne existimes
tibi impune futurū! ēē contra dm pugnare tēptaueris;

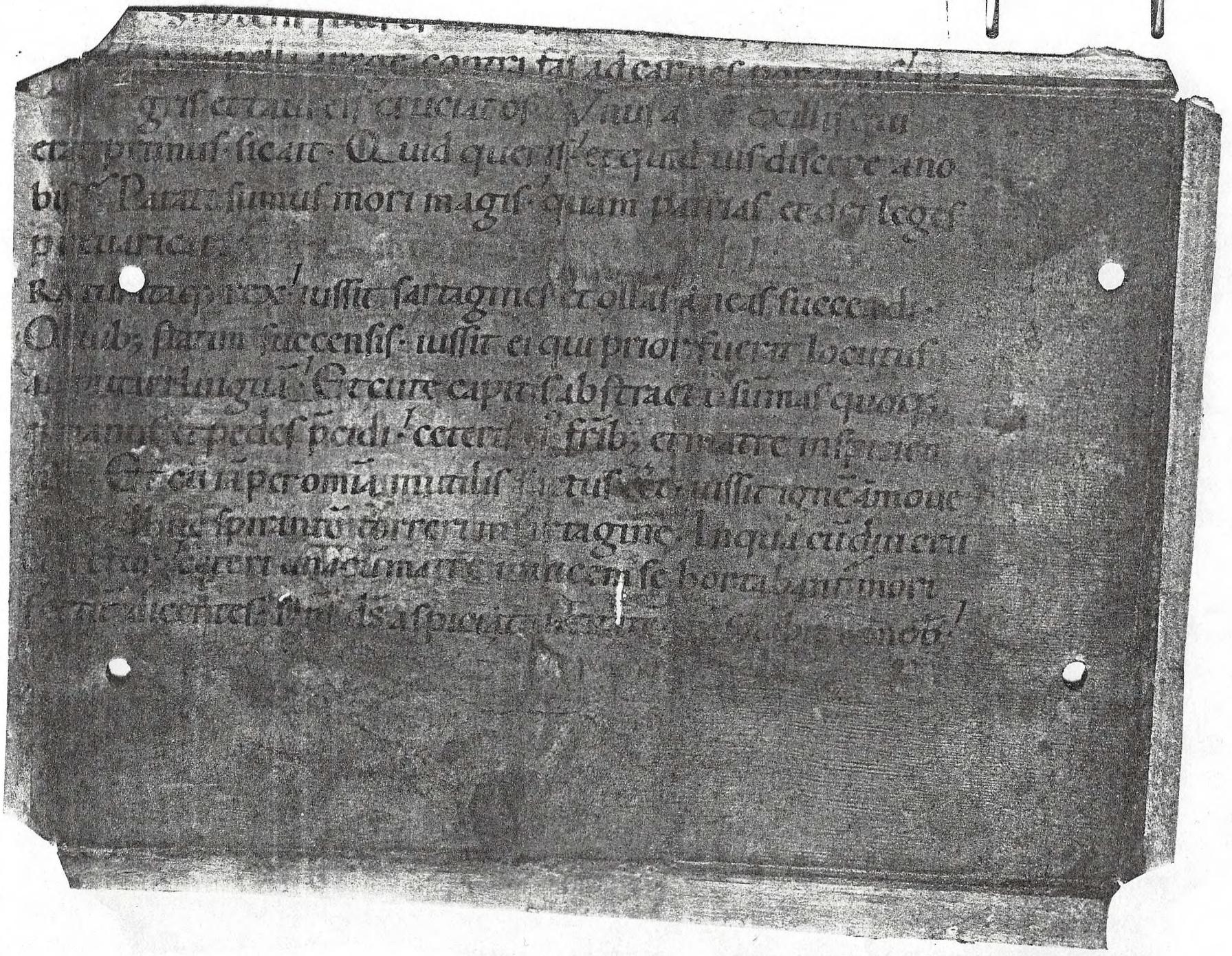

Paderborn, Erzb. Generalvikariat Fr. 40

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS
PADERBORN

Padubon Arch. Seminalvikariat Fr. 40

receptu sunt.' quod uidentes
pharisei dedignatu sunt. Ex
qua re colligit. qa uera iusti
tia cōpassionem habet. fal
sa iustitia dedignationem:
quāuis & iusta soleant recte
peccatorib; indignari. Sed
aliud est quod agit̄ typo
supbie.' aliud quod zelo
discipline. Dedignantur &
enim. sed non dedignantes.

res susciperet arentē corde.
ipsū fontem misericordie repre
hendebant. Sed quia egri
erant. ita ut egros se esse
nescirent.' quatenꝰ quod
erant agnoscerent. celestis
eos medicus blandis tom
us curat.' benignum para
digma ōbicit.' & meorū
corde uulneris tumorem
premit. Ait namq; Qui

Paderborn Generalvikariat Arch. Fragm. 65 cf. Düsseldorf UB. 49.053

rotector in te speramus
deus. sine quo nichil est
ualidum. nichil sanctum. mul
tiplica. sup nos misericordiam
tuam. ut te rectore. te du
ce sic transeamus per bona
temporalia. ut non amit
tamus eterna. p
dominum nostrum
qui tecum uiuit & regnat
qua aduersarius tuus dia
bolus tanquam leo rugiens

& ego ostendam tibi quid
facias. & unge quecumq;
monstravero tibi. Fecit q̄
mud sicut locutus est ei dns
Venitq; in bethleem. & ānia
ui seniores ciuitatis. ac
cucurrit [illegible]
obuiam ingressui tuo. ut
an pacificus. Ad immolan
dum dño ueni. Sanctifica
mini. & uenite mecū ut im

Fa. 120

I mit Sce Helisabet. Sed mar ... Usq ...
er. uii. Sed mar. cap. viii.

Loquente illo. Usq. soror ei[us] ...
Venit ioh baptista. Usq. peccata sua.

I mit Sci christofori. Sed ioh cap ...
er. vi. Sed luc cap. viii.

Dix it d Nec mando. Usq. qui ... duo.
Cepit ioh adhuc. Usq. euangelizabat.

I mit Sce Sabine cap. ...
bd. iii. Amen. d. Sed luc cap. ccl[xx]iii.

I mit Sce Sabine cap. ccc. xxiii. Videte Usq. ...
Dix it d. Ero signa in sole. Usq. uerba mea.

I mit Sci Andree. Sed ioh cap. xii.
er. iiii. Sed mat. cap. xxiiii. Dix it mihi,

Erat iohannes. Usq. sup filiu[m] hominis.
Usq. quibus, audiet audiens.

I mit Sci Andree. Sed mar cap. x.
er. vi. Sed. math. cap. xi.

Ambulans ihe. Usq. securus es. amen.
Ut generationis. Usq. qui uocat xpc.

bd. u. amen. dico uob. Sed ioh cap. xi.
er. viii. Sed ioh cap xii.

Cui sublevauisse ergo. Usq quia ... es.
Ioh testimonium phi. Usq. ipse enarrauit.

er. iii. Sed luc cap. xviii. Dix it d.
bd. ii. amen dico uob. Sed mar cap. xi.

Exemplo meo uos. Usq. qui ... ab.
Cum audisset ioh in uinculis. Usq. ut manentes.

er. vi. Sed mar. cap. xiii. Dix it d.
er. iiii. Sed mat. cap. x. Videns autem ioh

Ungulam eorum. Usq. ... ibi ...
multos pharisee. Usq. palea ...

Amen dico uob. Sed mat. cap. xi.
er. vi. Sed mar. cap. i. Sicut scriptum est in libro

Cum adpropinquasset ihe. Usq. unum ... uob.
isaie ppte. Ecce mitto. Usq. baptizat.

venit Sce Lucie. Sed mar. cap. ...
er. vii. Sed luc. cap. lxxviii.

... nabi. Sum Sce regine. Usq. nomen ... ...
Nunciauer ioh. Usq. maior ... illo.

... Amen dico uob. Sed ioh. cap. viii.

Vigilate ergo Usq. constituit eum. & discipuli eq capharnaū Usq. illi sumus.

ertum. Sct luca cap. xlii. er.vi. Sct marc. cap. lxx. Cum ert

Facti e aut ut intrar& hc Usq. qd ma facer. dixit phars. Uso. in peccatrice hom. viii.

er.vi. Sct luca cap. xxxiii. Cū ert nunt scoz iii. corona. Sct luc cap. xlv.

hc una ciuitatu. Usq. ab infirmitatib. D escendens hc de Usq. coprosa.

batim, pisc angli. Sct m. cap. clxxxviii. nunt Sct. Sct luc cap. celi. Dixit

Dixit d. parabh. Simile e regno mitti Usq. dcord lonie. corrabunt. Usq. possidebis

er.vii. Sct marc. cap. cxxxii. Dixit d. bi. pisc angli. Sct mat cap. lxxiii.

Amdico uob qui qui. Usq. dimitte uob. uocauerit. hiu. ide bat Usq. minui sa.

er.vii. Sct marc. cap. xlv. Dicit d. nunt Sct mi. Sct luc cap. xc. vi.

Videre. qd audiuit Usq. dulci. mia. Dixerit Siqui. ulti. Usq. donec ei.

agla. apl. ox symonis. Iuda. ar. nunt Scam. q. tini. Sca luc cap. xiiii.

Dixit d. ego si uni. Usq. audiui uirtu. ia. Simplicia pari. Usq. filius hoīs

nunt apl. ox symonis. Iuda. Sct iob cap. cxxxiii. Sct. cap. cxxx.

Dixit d. Hxe. uob Usq. labuerit me. rogau. Usq. nec longe.

M. ercurio celebrato er.vii. Sdmi. p. xxxii. Homoqdā

Uidit. nunt Sacerdu. Sct iob cap. cliii. habebat duos fos Usq. do.

Amdico uob. ipsigrani Usq. pat mi. nunt Sce. eccles. ng. Sct mat cap. lxi.

bi. pisc angli. Sct mat. cap. cxxxiii. Dixit d parabh. Simile e regno. ung Usq. qui ere.

Abeuntes phari. Usq. quos di dō. nunt Sadducu. Sct mat. cap. xxi.

Fer.viii. Sct mat cap. clxxviii. Cumconsiruisset. Dixit d. Hom. q. habuit Usq. ui.

Padua, Biblioteca Antoniana, ms. frags. 120

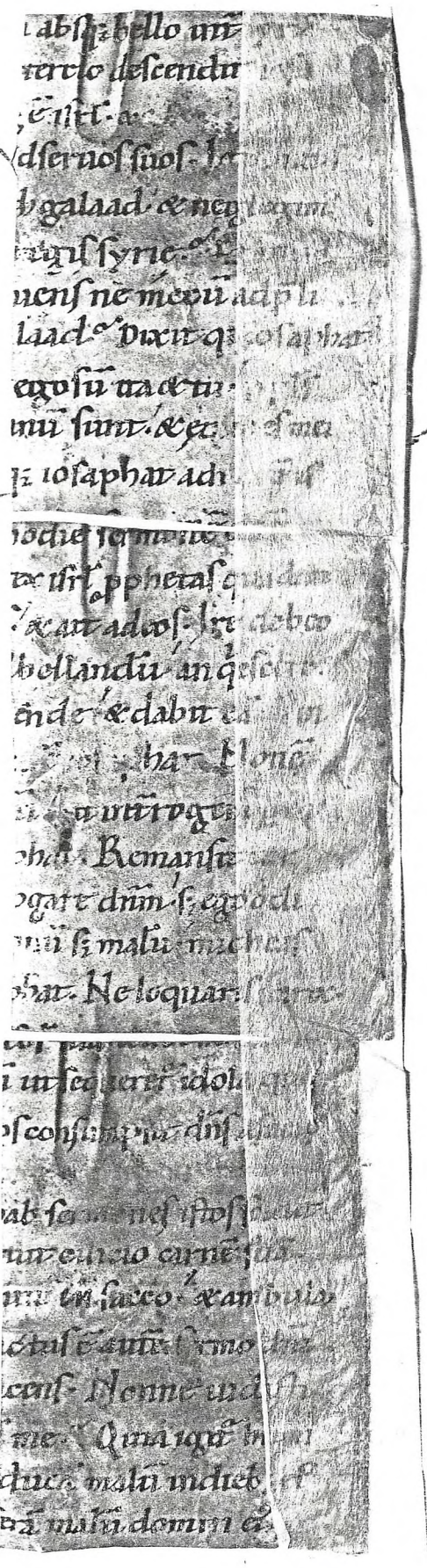

ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS · ARCHIV DES ERZBISTUMS PADERBORN ·

Fr. Thienhaus

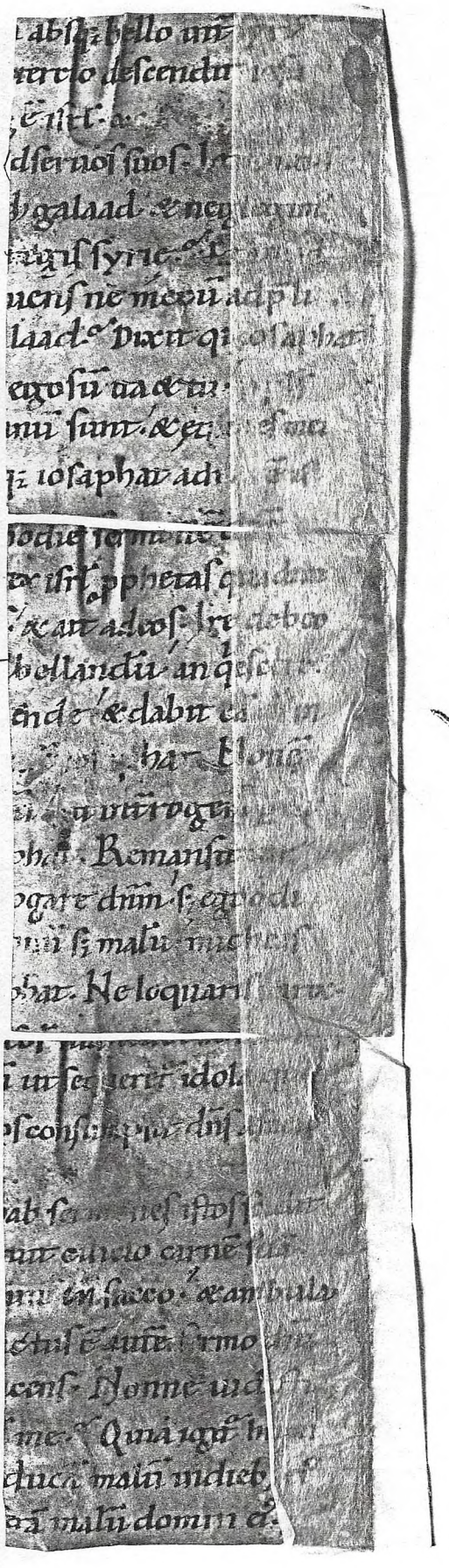

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS · PADERBORN ·

Fr.
Thienhausen

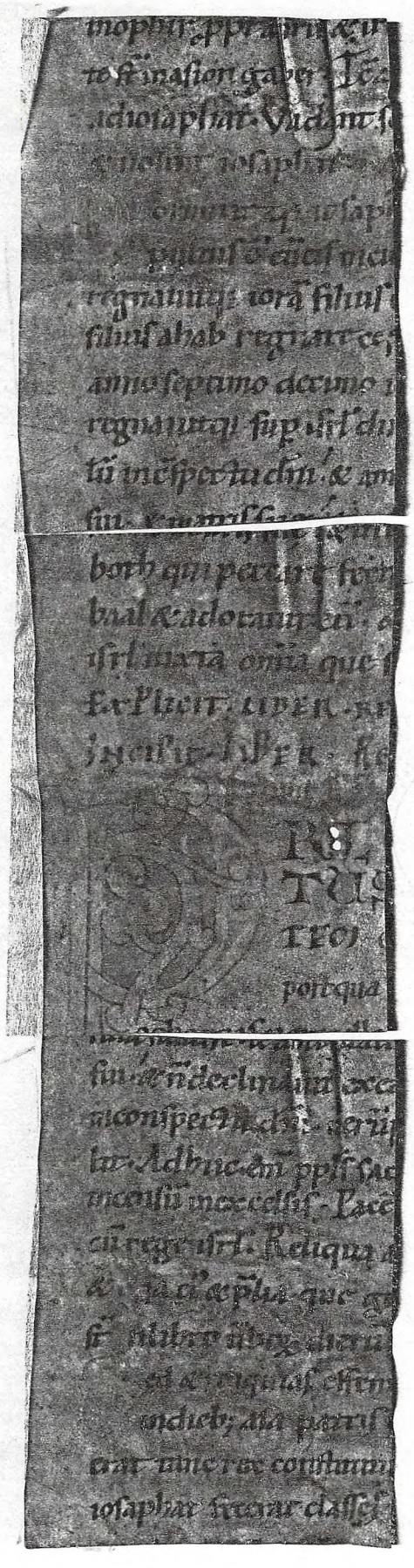

inophir ppt aurum & n
te sunt in asion gaber · Tunc
ad iosaphat · Vadant s
cum nautis iosaphat
[illegible] omnis [illegible] iosaph
[illegible] patrib; suis in ciuitate dauid
regnauitq; ioram filius
filius ahab regnare cep
anno septimo decimo
regnauitq; sup isrl du
fecit malum in conspectu dni & am
sui · [illegible]
both qui peccare fecit
baal & adorauit eum · e
isrl iuxta omnia que f
EXPLICIT · LIBER · RE
INCIPIT · LIBER · RE

RE
TU
TEO
postqua
[illegible]
fui & non declinauit ex ea
in conspectu dni · ueru
tamen excelsa non abstulit · Adhuc enim ppls sac
incensu in excelsis · Pace
cum rege isrl · Reliqua
& [illegible] que ges
sunt · in libro uerbor dieru
[illegible] reliquias effemi
in diebus asa patris
erat tunc rex constitutus
iosaphat fecerat classes

Paderborn, Generalvikariat, Fragmentemappe Corvey

Fragm. der Pastoralbriefe, fol. 1r

1. Tim. 3,4 - 4,6

von der Hand Hartig UB. Ms. 375/116-117!

cf. Münster StA VII 3312?

ad Timoth. I 3,4 – 4,6

habentē sb̄dtos cū oī castitate. Si quis aut̄ domui
suę p̄ē nescit quomodo eccl̄e dī diligentia habebit.
Non neophytū ne in sup̄bia elatꝰ in iudiciū incidat diaboli.
Oportet aut̄ illū & testimoniū habere bonū ab his qui
foris sunt ut non in opp̄briū incidat diaboli & laqueū
Diaconos simili pudicos non bilingues non multo uino
deditos non turpe lucrū sectantes habentes mysteriū
fidei in scientia pura Et hi aut̄ p̄bent̄ p̄mū & sic
ministrent nullū crīm habentes. Mulieres simili pudicas
non detractrices sobrias fideles omnib̄. Diaconi sint
unius uxoris uiri q filios suos bene p̄sint & suis domib̄.
Qui enī bene ministrauerit gradū bonū sibi acquirit
& multā fiducia in fide quę ē in xp̄o ih̄u. Hec scribo tibi
sperans me uenire ad te cito. Si aut̄ tardauero ut
scias q̄m oportet te in domo dī conuersari que eccl̄a
ē dī uiui columna & firmamentū ueritatis.
Et manifeste magnū est pietatis sacramentū q̄d manifestatū ē
in carne iustificatū in sp̄u. Apparuit angelis p̄dicatū
ē gentib̄. creditū ē in mundo. assumptū ē in gla. Sp̄s
aut̄ manifeste dicit quia in nouissimis temporib̄ discedent
quidā a fide attendentes sp̄ib̄ erroris & doctrinis dēmoniorū in hypocrisi loquentium mendacium & cauteriatā habentium suā conscientiā. p̄hibentium nubere
abstinere a cibis q̄s dī creauit ad percipiendū cū gratiarū
actione fidelib̄ & his q cognouerūt ueritatē. q̄a omnis
creatura dī bona & nichil reiciendū q̄d cū gratiarū actione p̄cipit. Sanctificatur enī per uerbū dī & orationē. Hec

1. Tim. 4,6 - 5,10

4,6 - 5,10

fidei & bone doctrine: quā assecut' es. Ineptas aut' & aniles
fabulas deuita: exerce aut' te ipsū ad pietatē. Nā corpora
lis exercitatio. ad modicū utilis ē: pietas aut' ad omia
utilis ē. pmissionē habens uite: que nc ē & future.
fidelis sermo: & omi acceptione dign. In hoc enī labora
mus. & maledicimur: qua speram⁹ in dm uiuū. q ē saluator
omiū hominū. maxime fideliū. Pcipe hec. & doce. nemo
adolescentia tua contemnat: s exemplū esto fideliū. in uerbo.
in conuersatione. in caritate. in fide. in castitate. Dū uenio
attende lectioni. & exhortationi doctrine. Noli negligere
gram. que in te ē: que data ē tibi p̄phetice. cū impo
sitione manuū p̄sbi. Hec meditare. in his esto: ut p̄fectus
tuus manifestus sit omib⁹. Attende t. & doctrine: insta
in illis. hoc enī faciens: & te ipsū saluū faciet. & eos q
te audiunt. Seniorē ne increpaueris: s obsecra ut patre.
iuuenes ut frēs: anus ut matres. iuuenculas ut sorores.
in omi castitate. Viduas honora: que uere uidue sunt.
si qua aut' uidua filios aut nepotes habet: discat p̄mu
domū suā regere. & mutuā uicē reddere parentibus.
hoc enī acceptū ē coram dō. Que aut' uere uidua est &
desolata. speret in dm: & instet obsecrationib⁹ & oratiō
onib⁹ nocte ac die. Nā que in deliciis ē uiuens. mortua
ē. Et hec pcipe ut irreprehensibiles sint. Si quis aut' suorū
& maxime domesticor⁹ curā non habet. fidē negauit:
& ē infideli deterior. Vidua eligat' non min⁹ sexaginta
annor⁹. que fuerit unius uiri uxor. in op⁹ bonis testimo
niū habens: si filios educauit. si hospicio recepit si sanc⁹

Paderborn, Generalvikariat, Fragmentemappe Corvey

1. Tim. 3,4 - 4,6

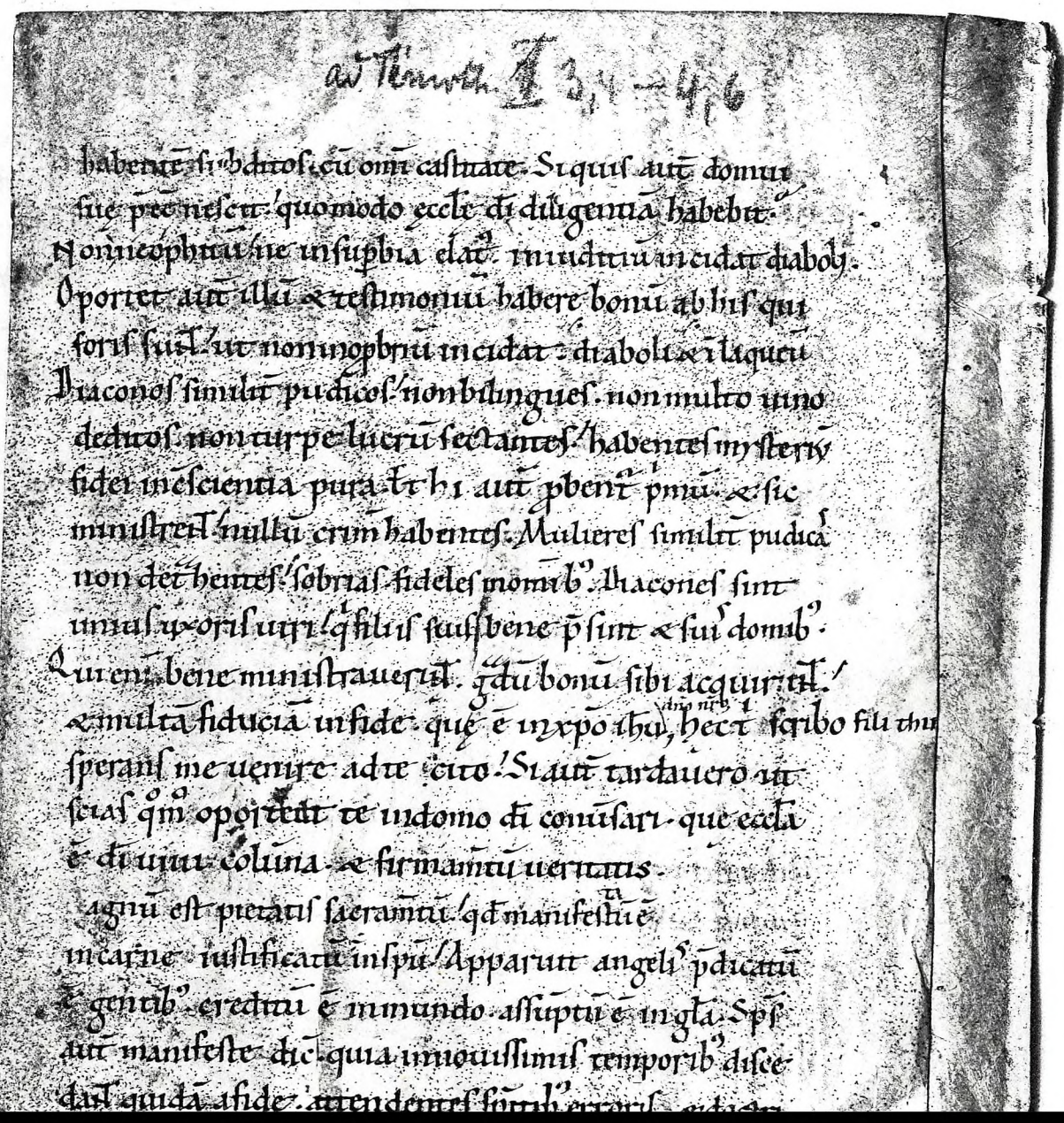

ad Timoth. I 3,4 - 4,6

habentē sūbditos cū omī castitate. Si quis aūt domui
suę prē nescit quomodo ecclē dī diligentiā habebit.
Nō neophytū ne insuperbia elatus in iudiciū incidat diaboli.
Oportet aūt illū & testimoniū habere bonū ab his qui
foris sunt. ut non in opprobriū incidat & diaboli & laqueū
Diaconos similiter pudicos. non bilingues. non multo uino
deditos. non turpe lucrū sectantes. habentes mysteriū
fidei in conscientia pura. Et hi aūt probentur primū. & sic
ministrent nullū crimē habentes. Mulieres similiter pudicas
non detractrices. sobrias. fideles in omnib. Diacones sint
unius uxoris uiri. qui filios suos bene prōsint & suis domib.
Qui enī bene ministrauerit. gradū bonū sibi acquirit.
& multā fiduciā in fide. quę est in xpo Ihū. Hęc scribo tibi (dño nro) fili tho
sperans me uenire ad te cito. Si aūt tardauero ut
scias quō oporteat te in domo dī conuersari. quę est ecclā
ē dī uiui. columna & firmamentū ueritatis.
Et manifeste magnū est pietatis sacramentū. qđ manifestatū est
in carne. iustificatū in spū. Apparuit angelis. prędicatū
est gentib. creditū est in mundo. assumptū est in gla. Spūs
aūt manifeste dicit. quia in nouissimis temporib. discedent
quidā a fide. attendentes spūb. erroris et

1. Tim. 4,6 - 5,10

4,6 – 5,10

fidei & bone doctrine: qua assecut' es. Ineptas aut' & aniles
fabulas deuita: exerce aut' te ipsu ad pietate. Nam corporalis exercitatio. ad modicu utilis e: pietas aut ad oia
utilis e promissione habens uite que nc e & future.
Fidelis sermo & oi acceptione dign. In hoc enim laboramus & maledicimur: quia speram' in dm uiuu. q' e saluator
oiu hominu maxime fideliu. Precipe hec & doce. nemo
adolescentia tua contemnat: s; exemplu esto fideliu in uerbo.
in conuersatione. in caritate. in fide. in castitate. Dum uenio
attende lectioni & exhortationi doctrine. Noli negligere
gram. que in te e: que data e tibi p ppheciam cu impo
sitione manuu p'bi. Hec meditare. in his esto: ut p'fectus
tuus manifestus sit oib. Attende tibi & doctrine. Insta
in illis. Hoc enim faciens: & te ipsu saluu facies & eos q'
te audiut. Seniorem ne increpaueris: s; obsecra ut patrem.
iuuenes ut frres: anus ut matres. iuuenculas ut sorores.
in oi castitate. Viduas honora: que uere uidue sunt.
si qua aut uidua filios aut nepotes habet: discat primu
domu suam regere. & mutua uice reddere parentibus.
Hoc enim acceptu e coram do. Que aut uere uidua est &
desolata speret in dm: & instet obsecrationib' & oraco
nib' nocte ac die. Nam que in deliciis e uiuens: mortua

Paderborn, Generalvikariat, Fragmentemappe Corvey

Fragm. der Paulusbriefe, fol. 2r

2. Tim. 2,2 - 20

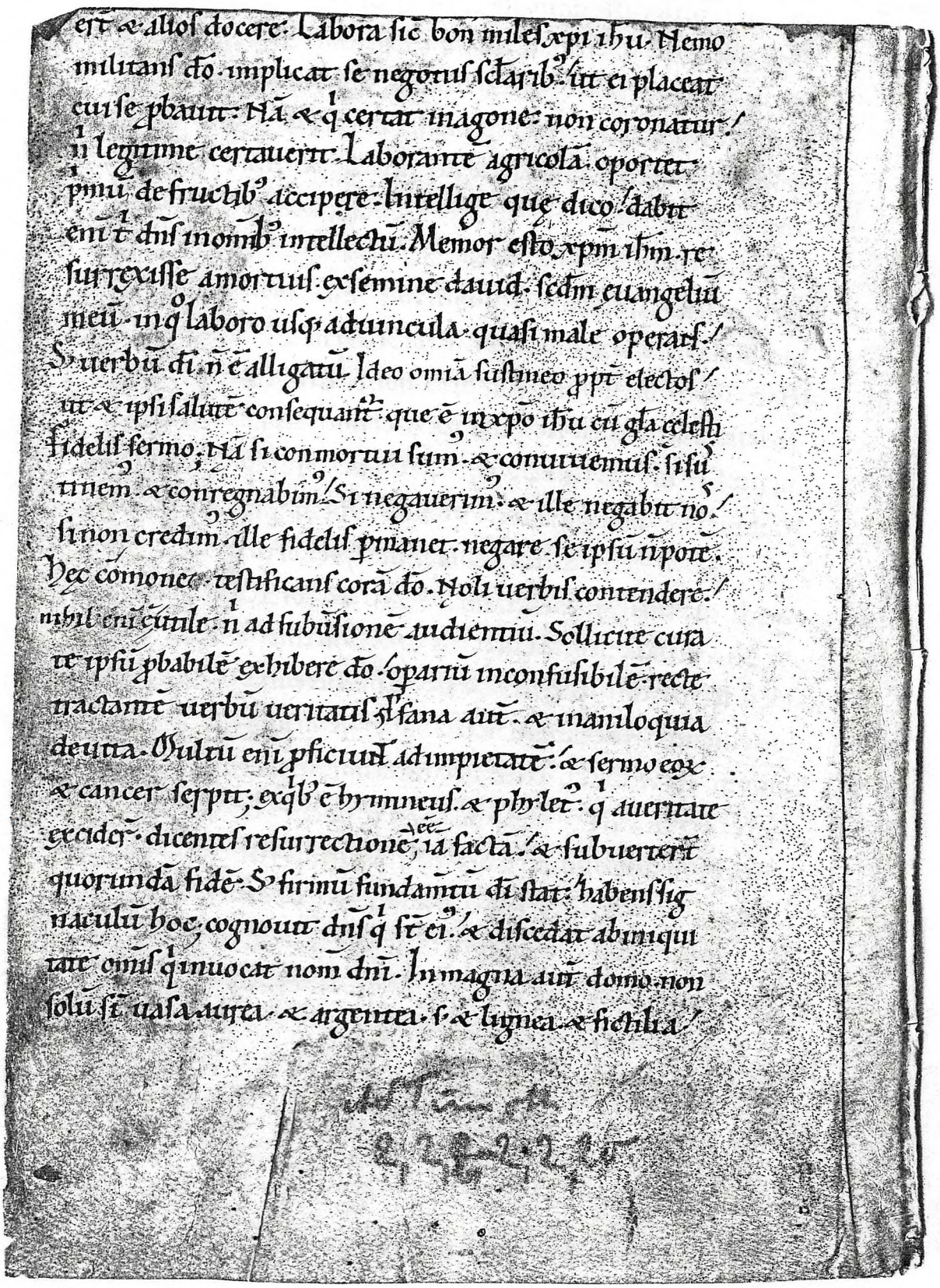

est & alios docere. Labora sic bon miles xpi ihu. Nemo
militans do implicat se negotiis sclaribus ut ei placeat
cui se probauit. Na & q certat in agone non coronatur
nisi legitime certauerit. Laborante agricolam oportet
primu de fructib accipere. Intellige que dico dabit
enim tibi dns in omnib intellectu. Memor esto xpm ihm re
surrexisse a mortuis ex semine dauid secm euangeliu
meu in q laboro usq ad uincula quasi malefactor
Sed uerbu dei non est alligatu. Ideo omia sustineo ppter electos
ut & ipsi salutem consequantur que est in xpo ihu cu gla celesti
fidelis sermo. Na si conmortui sumus & conuiuemus si sustinem
& conregnabimus. Si negauerimus & ille negabit nos
si non credimus ille fidelis permanet negare se ipsu non potest.
Hec admone testificans coram do. Noli uerbis contendere
nihil enim utile nisi ad subuersionem audientiu. Sollicite cura
te ipsu probabilem exhibere do operariu inconfusibilem recte
tractantem uerbu ueritatis. Profana autem & inaniloquia
deuita. Multu enim proficient ad impietatem & sermo eorum
& cancer serpit; ex quib est hymneus & philetus qui circa ueritatem
exciderunt dicentes resurrectionem iam factam & subuertunt
quorundam fidem. Sed firmu fundamentu dei stat habens sig
naculu hoc cognouit dns qui sunt ei & discedat ab iniqui
tate omnis qui nuncupat nomen dni. In magna autem domo non
solum sunt uasa aurea & argentea sed & lignea & fictilia

2. Tim. 2, 22 – 3, 11

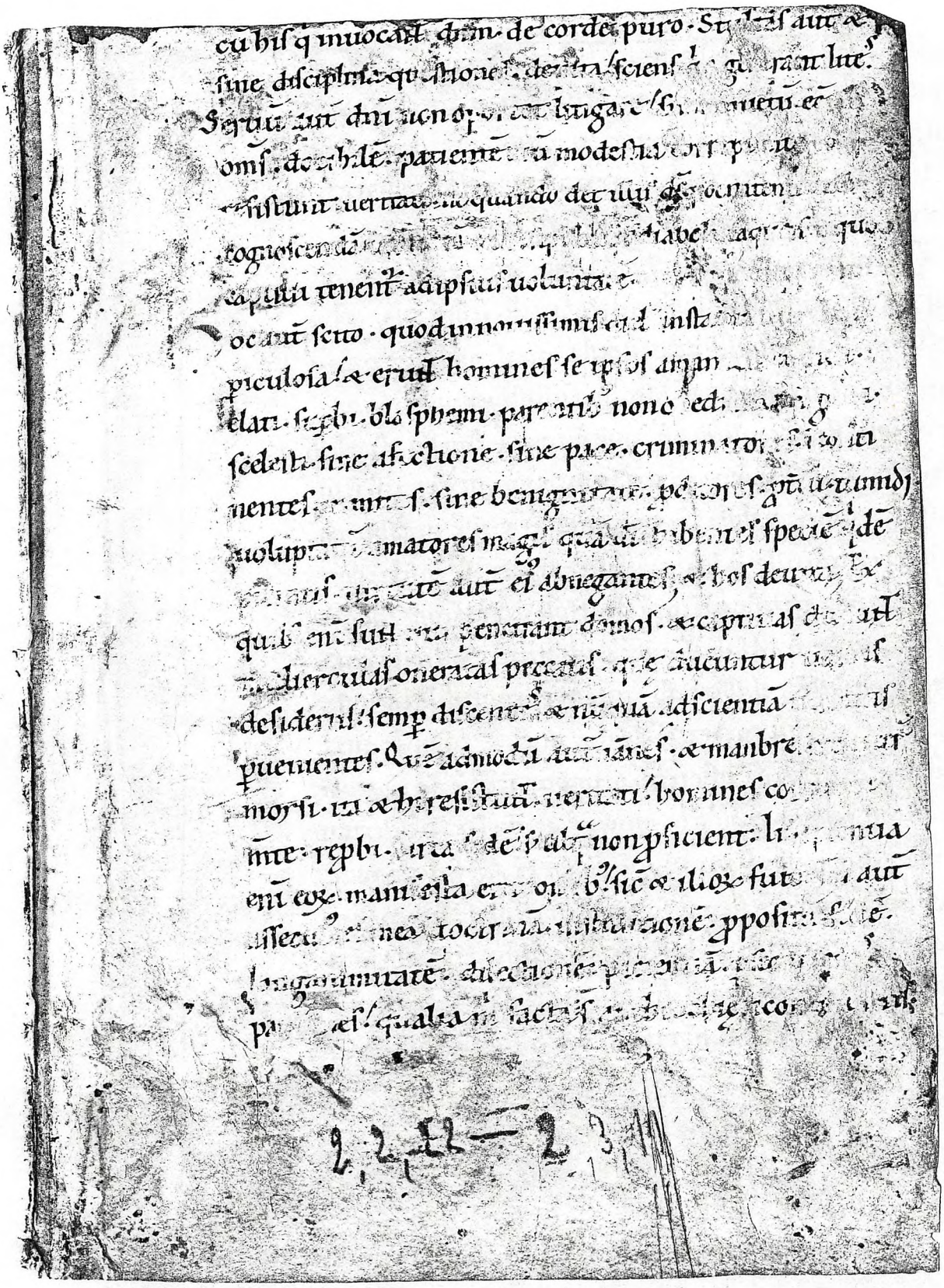

2, 22 – 2, 3, 11

Paderborn, Generalvikariat, Fragmentemappe Corvey

Fragm. der Pastoralbriefe, fol. 3R

2. Tim. 3,14 - 4,8 ; Titus 1,5 - 7

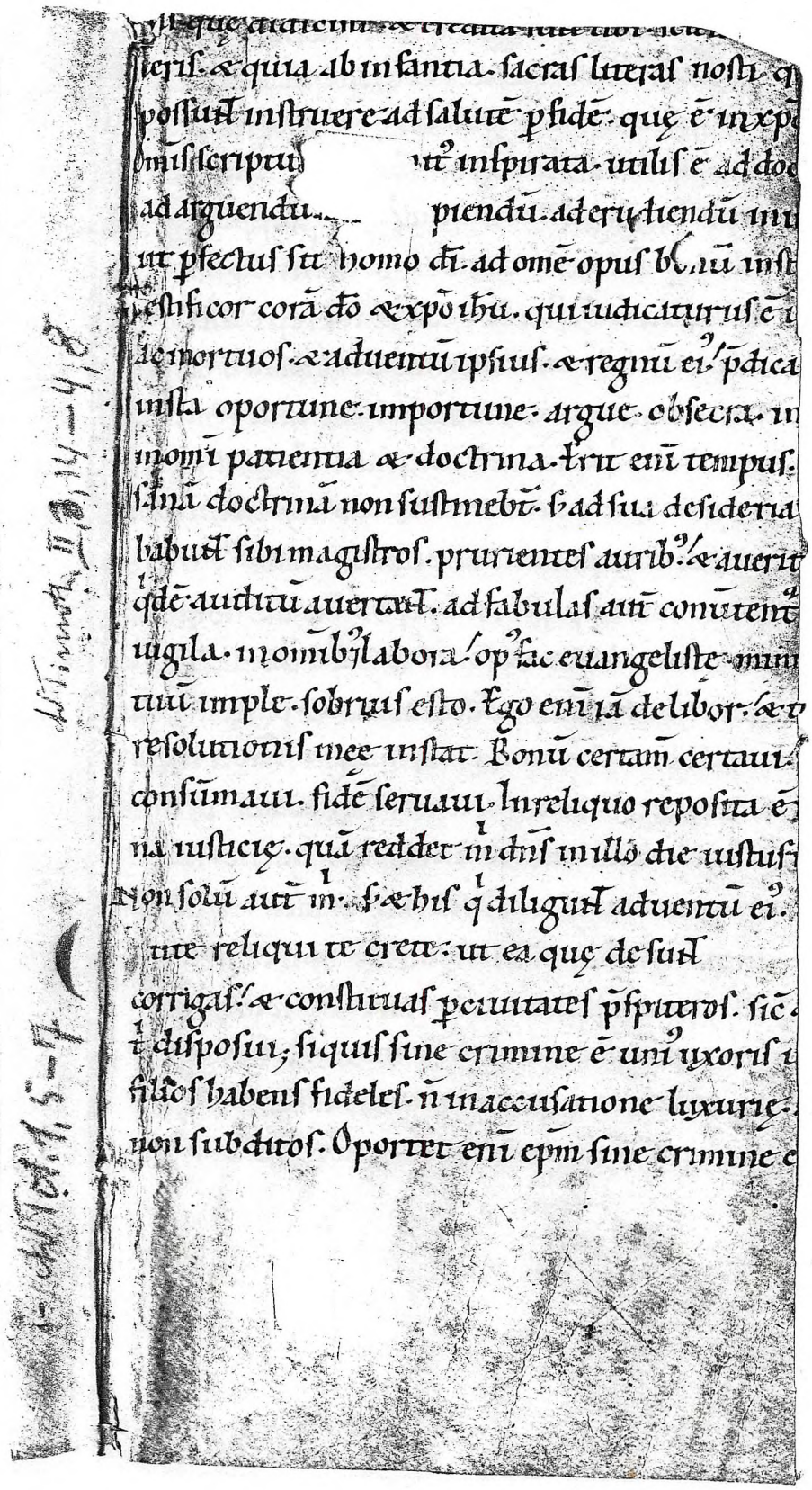

cf. Münster StA, Msc. VII 1007a ?

Paderborn, Generalvikariat, Fragmentensammlung Corvey
Paulusbriefe (Fragm.), fol. 3v

Titus 1,9 - 2,8

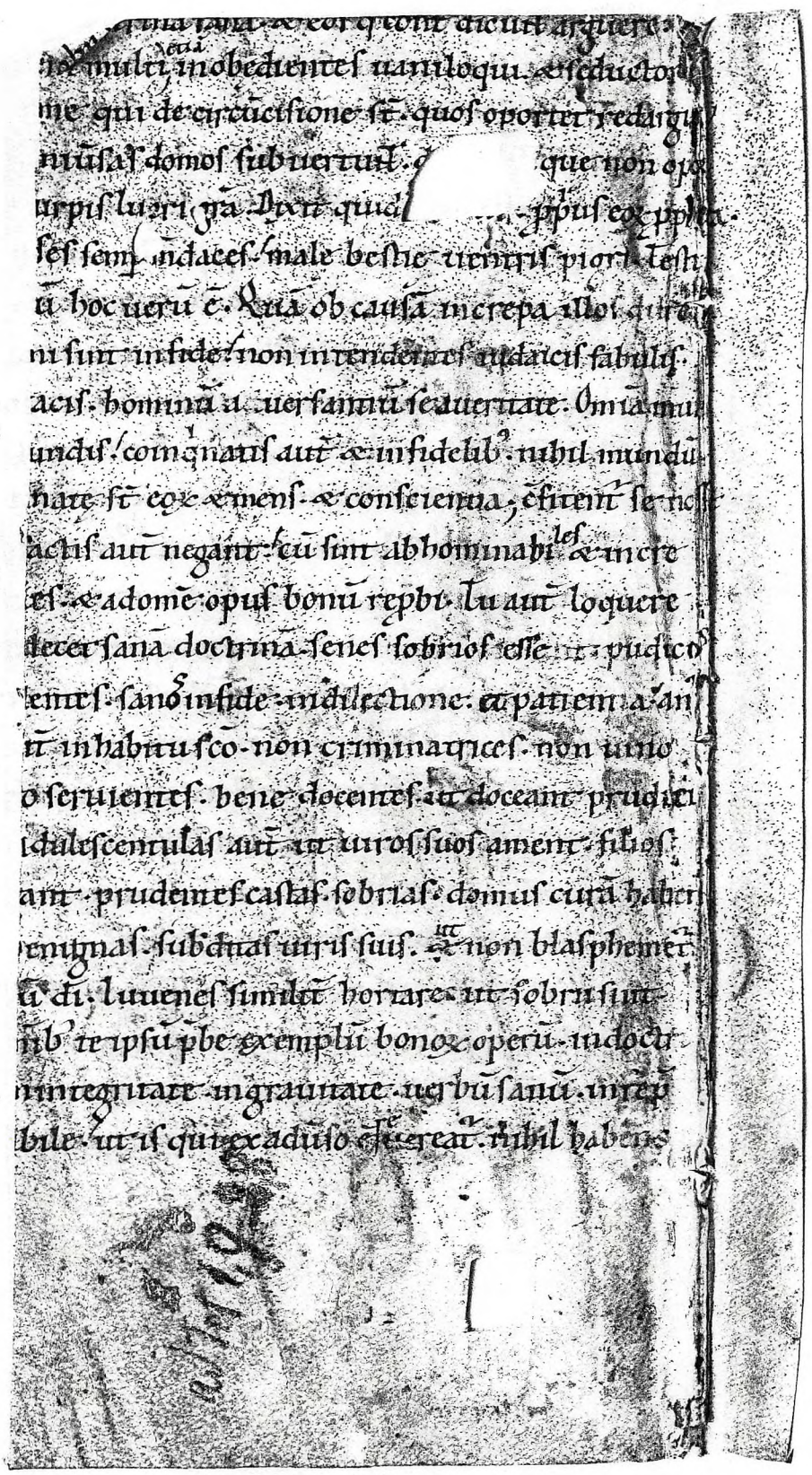

Glose: Burton. Vindob.
Expositio psalmorum
PL 142, Sp 384-
386 (ehs.
Schr.)

Ps. 105,7-23

f. 1v

formidare

Et irritauerunt ascendentes mare · mare rubrum ·

ipse

Et saluauit eos propter nomen suum · ut notam

facere potentiam suam · & increpauit inimicos

occultatio non uoce

Et increpuit mare rubrum & siccatum est · & deduxit eos in abissis sicut in deserto · & reman

insequentium egressos

Et saluauit eos de manu odientium · & redemit

ps sequentes

Et operuit aqua tribulantes eos · unus ex eis non

& qui fecerant laudem

Et crediderunt verbis eius · & laudauerunt laudem

Cito fecerunt oblita sunt operum eius · non

deducere interram promissionis

sustinuerunt consilium eius · & taedio tabuerunt in deserto ·

Et concupierunt concupiscentiam in deserto · &

concupiscendo solitudine

tentauerunt deum in inaquoso · & dominus

Et dedit eis petitionem ipsorum · & misit saturitatem

Et irritauerunt moysen in castris aaron

Aperta est terra & deglutiuit dathan · & operuit

super congregationem abiron · & exarsit

ignis

Et exarsit ignis in synagoga eorum · flamma

in pros

combussit peccatores · & turribula immutabilia

Et fecerunt vitulum in horeb · & adorauerunt

quantum ipsos ut dii essent adorant

Et mutauerunt gloriam suam in similitudinem

uituli comedentis fenum ·

Oblita sunt dei qui saluauit eos · qui fecit

magnalia in egypto · mirabilia in terra cham

Et dixit ut disperderet eos · si non moyses

Paderborn, Gymnasialbibl. Fragm. mappae Corveyi

Ps 104,39 - 105,7

Bruno Ch. Exposito psalmo-
rum, PL. 142, Sp. 382f.

7 12

Paderborn, Gymnasialbibl., Fragm. mappe Corvey

Ps. 108,30 – 110,3

2r

mulorum laudibꝰ eum · ſ apſequentib⁹ anmã mẽ

q̃ ſecerum pedem meũ in tribulõe · dominꝰ nre · affiſtit · ad dexr̃ pauperẽ · ſ · q̃ p̃ſequebant̃ fec̃ · vt ſalu

cõmillẽd · ſupꝰ d̃ abſolut̃ · ſic · addexr̃ eius ·

Qui aſſtitit addexr̃ pauperis · ut ſalua[re]

filio ſuo eneo q̃ uerbum · filio q̃ tam · meo · q̃ ſed · eaꝛo ·

Dixit dñs dño meo · ſede

pater · filio · a · ſeculum ·

Dixit dñs dño meo · ſede a dexr̃ mea

E.

donec ponam mimicos tuos ſcabellum

pedum uorum · ſ caput ·

ut regat eos ſ̃ manꝰ ſua · q̃ regi · eum ·

l. regnum · eterne

regem uirtutis tue emittet dñs ex ſion

e. ſ. ut maneat regnum tuum abſolũ · paganorum · adoratorum · ſuorum · ſicut

melarrate dominatus tue · q̃ eum · ſ · ſplendiſtis

b. ego

ecum principium in die uirtutis tue · in ſplendo

ſcis · eſſeretro · ante omne rationabilem creaturam · ſ · adhuc ·

ribus ſcorum ex utero ante luciferum genui te

firmaui · murabit

Juravit dominus & non penitebit eum · tu es

ipſorum regum · q̃ eam abſq; q̃ iudicabit · adderet · ſ ·

ſacerdos in eternum · ſecm ordinem melchiſedec

filius · poſtus · opat ·

Dns · ad dexr̃ tuã · confregit in die ire ſue reges

poſt · ſ · uiceram · uerebit · uidebit · exaltabit · humil ·

iudicabit in nationib; implebit ruinas · conquaſſ

humiliabit · ſuperborum ·

abit capita in terra multorum · q̃ ſue quaſſ · de ſuperba

q̃ in de hoc lib ·

De torrente in uia bibet · propterea exaltabit

Confitebor tibi dñe in toto co

confitebor · uſtoꝝ · e · ut ñ queram · q̃ ſua ſit · ñ · e · unus · ſanctus · ſecl ·

de meo · conſilio iuſtorum & congregatione

ſ · exquirunt ·

Magna opa domini · exquiſita in omnes

non · ſ · libere · eum ·

voluntates eius · ſ · eius manet in ſeculum ſeculi

iuſtificatio · ſ · e ·

Confeſſio & magnificentia opus eius · &

Paderborn, Generalvikariat, Fragm. mappae Corvey

Paderborn, Generalvikariat, Fragm. mappe Corvey

2v

Ps. 110, 4 – 111, 6

Fr 139

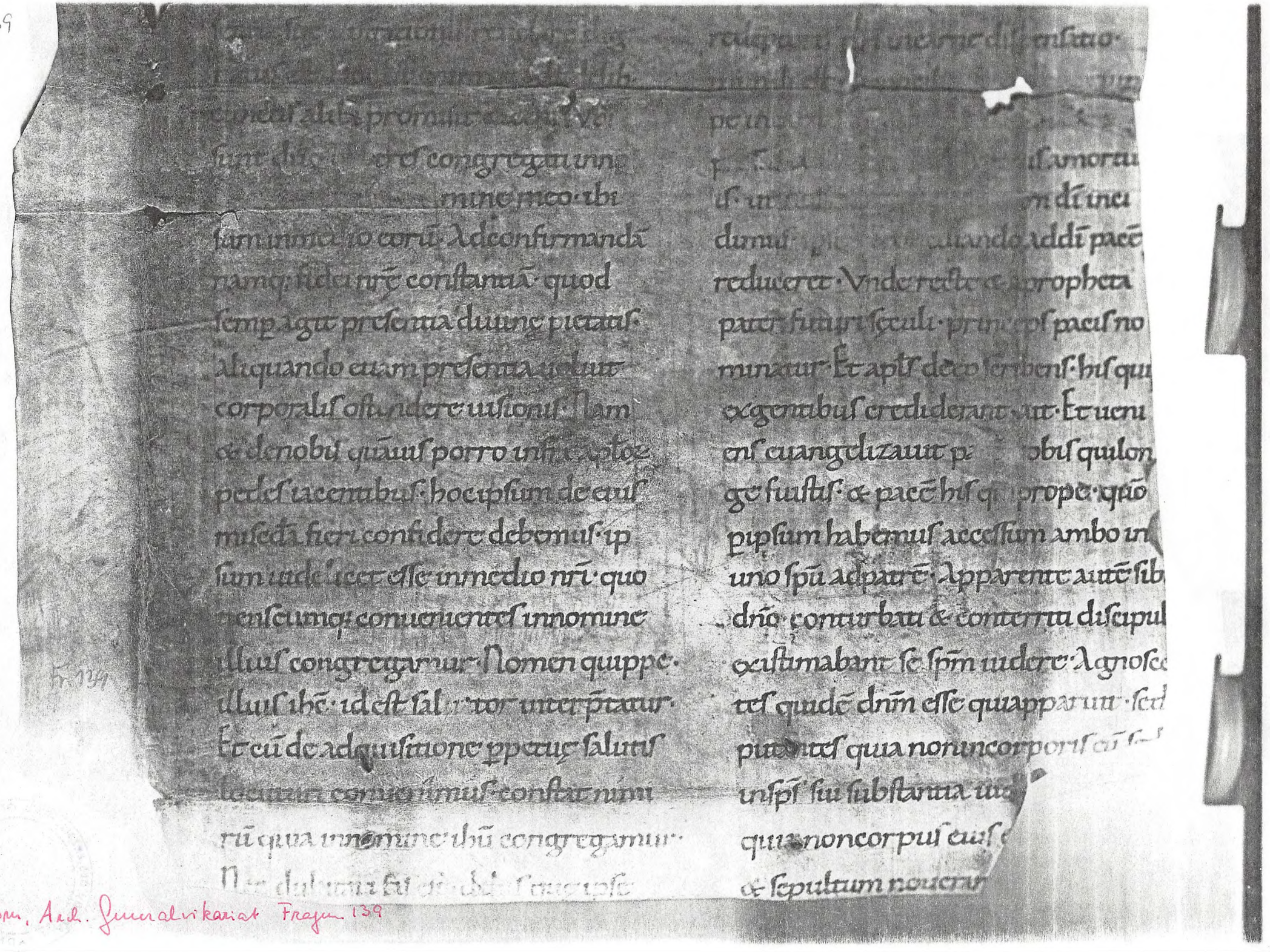

Fr 139

Paderborn, Erzb. Generalvikariat Fragm. 139

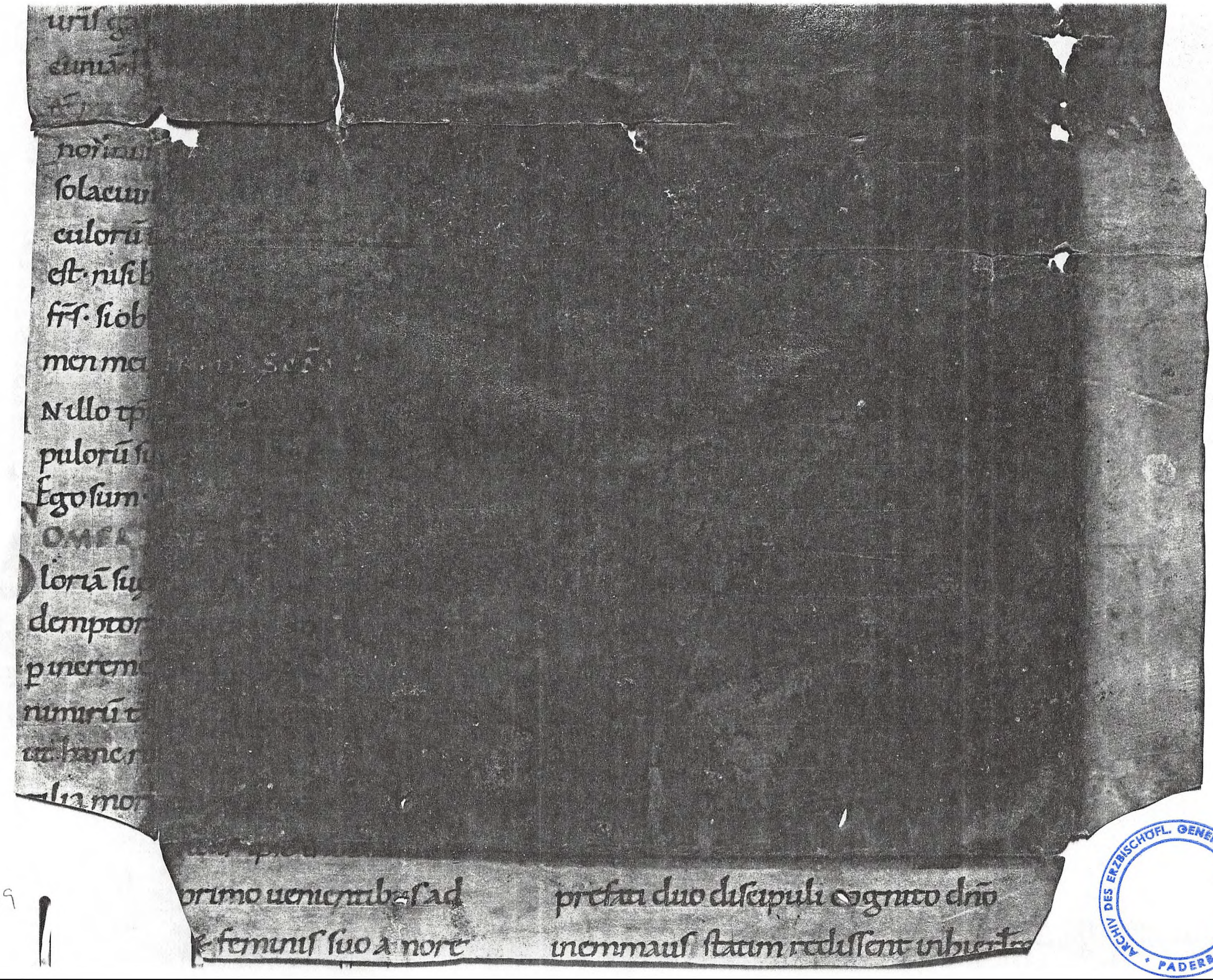

orimo uenientibus ad pretata duo discipuli cognito dño

feminis suo a nore inommaus statum reduxerunt inbue-

ARCHIV DES ERZBISCHÖFL. GENERALVIKARIATS · PADERBORN ·

7,2 139

Fr. 139

& inuenissent congregatos undecim.
& eos qui cum ipsis erant dicentes qua
surrexit dns uere & apparuit petro.
Ac deinde subiungit & ipsi narra
bant que gesta erant in uia & quomo
do cognouerunt a fractione pa
nis. Septimo adnectit quinta eius
apparitionē. de qua modo cū legeret
ur audiuimus. ta inquiens. Dū hęc
autē loquuntur ihc stetit in medio
eorum & dicit eis. Pax uobis. Ego sum
nolite timere. Ubi primo notandū
[illegible] mentis cōmotionem
[illegible]
[illegible]
[illegible]

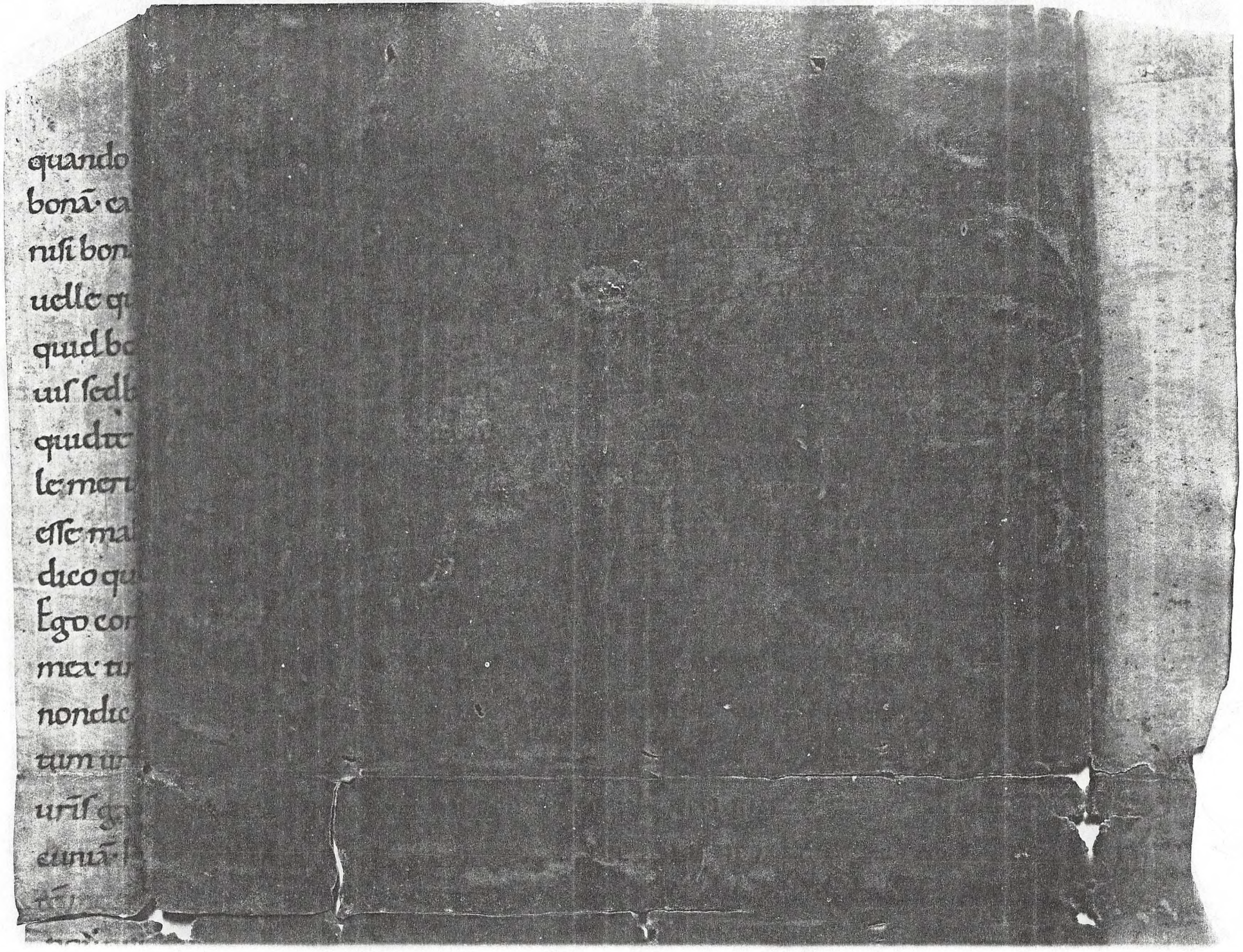

Augustin, Enarrationes in psalmos

EXPLICIT DE PSALMO LVIIII

INCIPIT DE PSALMO LVIIII

TITULUS HUIUS PSALMI ALIQUANTŪ PROLIXUS EST SED
non terreat quia psalmus breuis est tāquā ergo aliquantulū prolixo
psalmo audierimus Sic intendamus quō in nomine xpi nu
cupauerimus disloquimur in ecclā dī quē alienis a sapore istius
uitatis amarū aquib⁹ mundus alienus est non quasi rudi auobis ista semp
edebant Sicut ea quę sepissime audistis cū iucunditate in ore
cogitationis ruminastis quę oblitione tāquā inuentre sepolistis
ad ipsa recordatio uestra & memoria mutuō nos poterit ad u
nutū loquamur ad emendandū quasi rudibus ea quę iā nos
nouimus Ceterū quid meminim⁹ saepe uos audisse quas dicim⁹ u
tas nostras sine uenias ac ces nisi xpi tantū aut tantū eccle qui quo
xpi te & ingressumus Ac per hoc quando ac ces nās agnoscimus
in ipsa confessione agnoscere non possumus & tanto magis delectamur
in eo in idem ipsum esse sentimus Dauid quę cum uis homo fuit sed non
ut homine figurauit Quando sacerdotē figurauit sed tam magnos multis
terrarum distantia usque ad fines terrae Quando autē unū hominē
figurauit illū figurauit qui est mediator dī & hominū homo xps
Ihs In hoc ergo psalmo uel potius in huius psalmi titulo dicunt quida
nostra quid quando fugiens fecerit de bellando quida inimicos & postea
tanos faciendo quando post mortē saulis persecutoris illius regis
ipse factus est in ipsius locum & tunc quā persecutionē pateretur
xpi non erat sed dō tantū notus erat Postea uero iā manifestato pigno
ris inter augeminus nt accepto debet dauit cos quin hoc titulo
scriptum inuenit & ita est psalmi titulus sic IN FINE PRO HIS
QUI IMMUTABUNTUR IN TITULI INSCRIPTIONE IPSIUS DAUID IN DOC
TRINAM CUM SUCCENDIT MESOPOTAMIAM SYRIAM ET SUBIA SOBAL

Paderborn Stadt A

Augustinus

Migne 36

Sp. 715 (Clem. A-D deutlich !!)
– Sp. 716
IN Psalmum LIX
Sermo ad Populum

EXPLICIT OE PSALMO LVIIII

INCIPIT OE PSALMO LVIIII

TITULUS HUIUS PSALMI ALIQUANTU PROLIXUS EST SED
non terreat quia psalmus breuis est tāquā ergo aliquantulū proli
xum psalmo audiemus. Sic intendamus quō in nomine xpi nu
triti uerba indisloquimur in ecclā dī. Quē alienis a sapore istiusmō
di litterarū. aquib⁹ mundus alienus est. Non quasi rudi auobis ista semp
er debent; Sicut ea que sepissime audistis. cū iucunditate in ore
rog⁹ ratiōnis ruminastis. Quē oblitionē tā quā in ventre sepelistis
ad quē ipsa recordatio uestra. & memoria multū nos poterit adiu
ua. Et nunc tū loquamur ad eruditionē tā quā rudibus tā quē ita uos
quamus; Cetera illud meminim⁹ sepe uos audisse quasdicam⁹ u
tem psalmū sine inuenias aliquē xpi tantū. aut tantū ecclē. q̄d in quo
xpō te & nos sumus; Ac per hoc quando uocem eius agnoscimus
in illo. & in nobis agnoscere non possumus; & tanto magis delectamur
quanto in idem corpus seruamus; Dauid ille unus homo fuit. sed non
unus homo figurauit; Quando sol hic & figurauit sed tamen & multi
terrarum distenta usque ad finem terrarum; Quando unus unū hom
inem figurauit. illū figurauit qui est mediator dei & hominū. homo xps
Ihs. In hoc ergo psalmo uel potius in huius psalmi titulo dicam quā
dam prophetiam qd fortasse fecerit dauid cantando. quasdā inimicos & eos tri
bulationes faciendo. quando post mortē saul persecutoris illius regis
primi israhelitarum in ira dei & ante quā persecutionē pateretur
a domino. sed dō tantū noceret; Postea uero iā manifestato regno
tempus inter ea quę eminent accepit debet. aut nos quia hoc titulo
exercemur aut & natus est psalmi titulus sic. IN FINE PSALMUS
PRO IMMUTABUNTIBUS IN TITULI INSCRIPTIONE IPSIUS DAUID IN DOC
TRINAM CUM SUCCENDIT MESOPOTAMIAM SYRIAM ET SYRIAM SOBAL

Paderborn StadtA Augustin

salvum me fac ut id dextera stem. Salvum me faciat dextera tua.
nos salutem temporalem p̄o. Et de hac fiat voluntas tua. Adiecit quid
nobis prosit petitum quod oramus. Quod enim remissi et opposita nec
quis. Sed salvum me fac dextera tua ut & sim tecum et sto tribulatio
nes aliquas. Transacta nocte omnium tribulationum. Addextera
tua intelligat. Inter quos non adnumera inter hedos. Salvum me fac
dextera tua et exaudi me. Quod aliud p̄o quod dare vis quam vobis
ipsum. Et huc convenit. Clamabo ad te in die et none exaudies. Et nocte. Et iterum adi
cit. Et non tacebo mihi. Et usque ad omnia tempora. Adtendo sapore spiritalis
alimonie. Et unaquaque creatura in sua gone. Et quid p̄o. Sed vere ad
mirabile. Ergo exaudi me quia dextera tua p̄o. Intelligat ergo anima
tua. Et omnem fidelem habitare in loco de verbo dicitur. Et vere inte
iudicatu futuro. Et quia ore orobilitor nec debet. Et ad p̄ces. Et no
mi serenissimi. Et multo deprecari. Et non sedet. Et none exaudiri. Adunta
dixe. Et verbum sepe exaudiri. Et si enim non iam ac p̄o. Et ro
ex. Et non hec te iam oegi. Et ad illud ne est. Et potest fieri ut hinc
non exaudiam. Et ad umat. Et exaudiat. Et ad quia tacet. Et ad
illud p̄o. Et ad ubi unte. Et ad. Et ad filius. Et ad. Et ad. Et ad
dixit ubi &. Et ad. Et ad filius. Et ad. Et ad. Et ad. Et ad
Et ad. Et ad. Et ad. Et ad. Et ad

LIX c. 7 f. (70 v. 7 f.)

ebd. Sp. 717 f.

cū omnipotente requirebat. Omnes medicos nichil est insanabile
non renuunt ac ad aliquid opus est ut curarentur opus est ut me
sed & nusquam ne in refugia assumunt si curari unusquisque
reuis & auersus reuocat & refugiente quodammodo redire ad se com
pellit & adtrahit. Iohannis impio qd dicitur est. Misericordia
ei prauenit me. Cogitat qd dictum est preuenit me quia
tuus primus adquisiti & extra aliquid me se primo dimisericordiam
meruisti nisi te prauenit. Quando autem intellegis quia prae
uenit us est nisi ut illegas sed ad te plus qd ami habes qd non accepis
ut si aut accepta q̄ gloriari quasi non acceperis hoc est misericordia
ei praeuenit te. Denique ad ipsa formatura quisque habere po
simus sue formatura sue instructio sue ipsa conuersione. In fide
in spe in caritate in bonis moribus in iusta ac integra dimensione
& prisce illius disciplinae ad hanc se dei misericordiam mea. Nisi inuenit impie
tus bonus deus damnare eum. Simul ac [illegible] : Quomodo subito omnes
nimium desperandum est. Dominus quoniam misericordia mea. Qd est misericor
dia mea. Si dicas salus mea intellego qui dat salutem. Si dicas refu
gium meum intellego qui adiutor mea. Si dicas fortitudo mea
intellego qui adiutor in bis fortitudine. Misericordia mea quid est. Ut
quicquid sum demissa atque esset. Sed priusquam te inuocarem te praeue
nit ut esse quem inuocarem. Qd ergo si ego aliquid esse iam
ante quam esse. Porro si omnino nihil erat ante quam esse nihil te pro
meruit ut esse fecisti ut esset & cum non esset ut bonus esse. Verum
ut sim & potuit mihi aliud dare ut bonus sim. Si autem mihi dedit ut sim
& alius mihi dedit ut bonus sim. Melior ille qui mihi dedit ut bonus
sim. Quam ille qui mihi dedit ut sim. Propterea nemo melior quem
potest ipse nemo te misericordia largior aqua. Quia eum abillo
accepit ut bonus esset dominus misericordia mea.

Paderborn, StadtA

Augustin, Enarrationes in psalmos

LVIII, Sermo II 11

PL. 36, Sp. 712 f.

Stadtrechnungen 1-5, 15, 51, 74

Padeborn Stadt A

Augustin

EXPLICIT DE PSALMO LVIIII

INCIPIT DE PSALMO LVIIII

TITULUS HUIUS PSALMI ALIQUANTŪ PROLIXUS EST. SED
non terreat quia psalmus breuis est. tāquā ergo aliquantulū prolixo
psalmo audierimus. Sic intendamus. quō in nomine xpi nu
cupamus. uerū indisloquimur in ecclā. ne alienis a sapore istius
uitreū. aquā mundus alienus est. non quasi rudi a uobis ista sempe
rebibant; Si enim ea quae sepissime audistis. cū iucunditate in mor
dacitate ruminastis. ne oblitionē tibi quā intus tecum sepelisti;
ipsa recordatio uestra. & memoria multum nos poterit adiu
uare. nunc loquamur ad emendandū quasi rudibus. eaque quae
quotidie; Ceterū aliud meminim⁹ sepe uos audisse. quasdicam. u
tra nos alienos sine uenia audire non. nisi xpi tantū. aut tantū ecclie. q̄d unusquis
xpianus & nōsse debemus. Ac per hoc quando uocem nostram agnoscimus
in alio. effectū agnoscere non possumus; & tanto magis delectamur
quo in eadem nos esse sentimus; Dauid ne cui⁹ homo fuit. sed non
ut homine figuraret. quando sic & figurauit ecclam. gemultis
terrarum distantia usque ad finem terrae; Quando aut eum hominē
figurauit. illū figurauit. qui est mediator dei & hominū. homo xps
Ihs. In hoc ergo psalmo uel potius in huius psalmi titulo dicunt quida
nostrorū. q̄d postea ter fecerit de bellando. quasdā inimicos & nostri
tantos faciendo. quando post mortē saul persecutor fuit illius regis
quem esse futurum in regno. & ante quā persecutionē pateretur
xpianus. sed do tantū notus erat; Postea uero tā manifestato pegno
tui inter angelos nomen accepit debet. aut eos qui in hoc titulo
fecerunt. aut non fuit psalmi titulus sic. IN FINE PRO HIS
QUI IMMUTABUNTUR. IN TITULI INSCRIPTIONE IPSIUS DAUID. IN DOC
TRINAM. CUM SUCCENDIT MESOPOTAMIAM SYRIAM. ET SUBIA SOBAL

Paderborn Stadtarchiv